БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

УЗБЕКИСТОН ҚОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ ҚОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР ҚОМИТЕТЛАРИ ВА УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 216 (7663)
14 СЕНТЯБРЬ ПАЙШАНБА 1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Ўртоқ И. В. Сталинга рапортлар (1-нчи бет).
Халқимиз Совет ҳукуматининг Бош Туркман каналини қуриш ҳақидаги қарорини зўр хурсандчилик блан кутиб олди (1-нчи бет).
ПАРТИЯ ТУРМУШИ: **Я. Йўлдошев.** — Тўғри йўлдан (2-нчи бет).
УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 33 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА (2-нчи бет).
Тўқимачилик саноатимизни юқори сифатли тола блан та'минлаш учун етилиб очилган пахтани сортларга ажратиб теришга алоҳида э'тибор берайлик! (3-нчи бет).
М. Умаров. — Одамнинг пайдо бўлиши ҳақида фан ва дин (3-нчи бет).
Хавфсизлик Советининг 12 сентябрьдаги мажлиси (4-нчи бет).
Қуриядаги воқиалар (4-нчи бет).
Польша ҳукуматининг Франция ҳукуматига нотаси (4-нчи бет).

Кишилар онгидаги эскилик сарқитларига қарши курашни кучайтирайлик

Улуғ Октябрь социалистик революцияси мамлакатимиз халқлари тарихида, бутун инсоният тарихида янги саҳифа очди. Большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида, улуғ Ленин ва улуғ Сталин етакчилигида бун'ёдга келтирилган совет социалистик давлати мамлакатимизни яшнатди, халқ хўжалигимизни мисли кўрилмаган даражада тараққий этдирди, фан ва маданиятимиз гуллаб-яшнади, халқ фаровонлиги инсоният тарихида шу вақтга қадар кўрилмаган даражада ортди.

В. И. Ленин Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қилган дастлабки йилларда бундай деб ёзган эди:

«Илгари инсониятнинг бутун ақл-идроки, унинг бутун фикр-зикри техника ва маданиятнинг барча бойликларини фақат айрим кишиларгагина бериш, бошқа бировларни эса энг зарурий нарсалар — ма'рифат ва тараққиётдан ҳам маҳрум этиш учун ижод қилар эди. Энди бўлса техниканинг барча му'жизалари, маданиятнинг барча муваффақиятлари умумхалқ бойлиги бўлиб қолажак . . .».

Улуғ доҳийнинг бу башорати бизнинг замонамизда амалга ошди. Фан, маданият, техниканинг барча ютуқлари умумхалқ мулкига айланиб қолди. Халқимизнинг чашмадек қайнаб турган ижоди Ватанимиз куч-қудратини ошириш учун, халқ фаровонлигини кўтариш учун, меҳнаткашларнинг маданий савиясини ўстириш учун хизмат қилмоқда.

Биз яшнаётган, курашаётган ва ғалаба қилаётган давр тарихга Сталин замонаси номи блан киради. Сталин замонасининг улуғвор вазифаларини зўр муваффақият блан бажараётган совет кишиларининг ма'навий қиёфаси ҳам олижанобдир. Совет кишилари халқлар ма'навий сиёсий бирлигининг, халқлар бузилмас дўстлигининг ва ҳаётбахш совет ватанпарварлигининг кучини бутун дун'ёга намойиш қилмоқдалар, уларни олижаноб ишга — тинчлик учун курашга, коммунизм учун курашга илҳомлантирмоқдалар.

«Бизнинг халқимиздек халқ, бизнинг мамлакатимиздек мамлакат қаерда бор? Совет халқининг Улуғ Ватан урушида, сўнгра тинчлик шароитида хўжалик ва маданиятни тиклаш ва ривожлантириш йўлига кириб, ҳар кун ва ҳардоим меҳнат бобида кўрсатаётган улуғ фазилатлари кимда ва қаерда бор?» (Жданов).

Буржуазия инсоннинг қадр-қимматини алмашув қимматига айлантириб қўйган ва ин'ом қилинган ҳамда эришилган жуда кўп ҳурриятлар ўрнига шарми-ҳаёни билмайдиган савдо-сотиқ ҳурриятини илгари сураётган бир пайтда совет кишилари фаровон ҳаёт кечирмоқдалар, фан ва техниканинг оламшумул самараларидан баҳраманд бўлмоқдалар, бахт-саодат йўлини, порлоқ истиқбол йўлини бутун дун'ёга кўрсатиб бермоқдалар.

Халқимиз социализмдан аста-секин коммунизмга ўтаётган ҳозирги пайтда кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш масаласи ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Большевиклар партияси, шахсан ўртоқ Сталин кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишига алоҳида э'тибор бермоқдалар. ВКП(б) Марказий Комитетининг мафкура масалалари ҳақида чиқарган бирқанча қарорлари партия, совет ва комсомол ташкилотлари олдига кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишини юқори босқичга кўтариш вазифасини қўйди. Бу вазифани бажаришда биз катта ютуқларга эришдик. Аммо ҳали олдимизда бажарилиши керак бўлган кўпгина муҳим вазифалар турипти.

Шуни э'тироф қилиш керакки, айрим кишиларнинг онгида ҳали капитализмнинг «туғма доғлари» сақланиб келмоқда. Эскиликнинг бу сарқитлари хотин-қизларга бой-феодалларча муносабатда бўлиш, шахсиятпарастлик, мансабпарастлик, тўрачилик ва калтабинлик шаклларида кўзга ташланиб туради.

«Ҳозирги совет кишиларининг ма'навий фазилати даставвал уларнинг ўз меҳнатларига жамоатнинг муҳим иши деб ва совет давлати олдидаги муқаддас бурч деб онгли суратда қараётганликларидан ма'лум» (Молотов). Ҳозир ўзбек халқи жонажон социалистик Ватанимизга бу йил ҳарқачонгидан ҳам кўпроқ пахта топшириш учун қаҳрамонона кураш олиб бораётган бир пайтда, айрим кишилар меҳнатдан қочиб, дала ишларида қатнашмаётирлар, ёки турли туман «енгил» иш қидириб бошқалар ҳисобига яшамоқчи бўладилар, ўзларининг шахсий манфаатларини давлат манфаатидан, халқ манфаатидан устун қўядилар.

Совет давлати меҳнатни шон-шараф, мардлик ва қаҳрамонлик ишига айлантирди. Меҳнат инсон қадрининг ўлчови бўлиб қолди. Мамлакатимизда социализмнинг «ишламаган киши тишламайди» деган улуғ принципи амалга оширилган. Шунинг учун ҳам жамоат мулкини ўғирлаш, талон-торож қилиш ёки чайқовчилик йўли блан кун кўришга интилаётган кишиларга қарши кескин кураш олиб бориш жуда муҳим вазифадир.

Мамлакатимизда хотин-қизлар катта кучдир. Улар коммунистик қурилишнинг барча соҳаларида эрлар блан бир қаторда меҳнат қилмоқдалар, давлатни бошқаришда иштирок қилмоқдалар. Аммо, айрим жойларда хотин-қизларни раҳбарлик ишларига кўтаришга етарли э'тибор берилмаётир, хотин-қизларнинг ҳуқуқларини поймол қилиш, уларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлиш ҳолларига ва бундай кишиларни ҳимоя қилувчиларга ўз вақтида қақшатғич зарба берилмаётир.

Наманган шаҳар партия комитети (собиқ секретари ўртоқ Шамсибоев) хотин-қизлар ўртасида ишлашни ўз ҳолига ташлаб қўйган, уларни раҳбарлик ишига кўтаришга э'тибор бермаган, айрим коммунистларнинг ўз хотинларини паранжи ёпинишга мажбур қилишларига қарши ҳечқандай чора кўрмаган, ёш қизларнинг ўқишдан кетиб қолишларига қарши курашмаган. Шунингдек Тўрақўрғон район, Аҳси қишлоқ советидаги Сталин номли колхознинг ҳосилот совети раиси Хожиакбар Турдиалиев ўз хотинини 9 боласи блан ҳайдаб юбориб, иккинчи хотинга уйланди, бу хотинни ҳам икки боласи блан ҳайдаб, учинчи марта уйланди. Аммо район ташкилотлари хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлган Турдиалиевга нисбатан ҳечқандай чора кўрмадилар.

Хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлаётган, уларни хўрлаётган, жамоат ишларига актив қатнашишларига тўсқинлик қилаётган ба'зибир кишиларга қарши, ўз шахсий манфаатларини кўзлаб, жамоат мулкини ўғирлаётган, талон-торож қилаётган кишиларга қарши курашни ҳартарафлама кучайтириш керак.

СССР Конституциясида диний э'тиқодлар эркинлиги, шу блан бирга, динга қарши пропаганда юргизиш эркинлиги кўрсатилган. Аммо, айрим кишилар диний э'тиқод эркинлигини суиисте'мол қилиб, ўзларининг разил реакцион ишлари учун фойдаланмоқдалар. Партия, совет, комсомол ташкилотлари диннинг халқ учун аф'юн эканлигини, унинг реакцион моҳиятини кенг меҳнаткашлар оммасига тушунтириб беришлари керак, диний э'тиқодлар эркинлигини суиисте'мол қилиб, умумий ишимизга зарба беришга интилаётган айрим кишиларга қарши кураш олиб бориш керак.

Миллатчилик, миллий маҳдудлик, тўрачилик, манманлик, кибрланиш ҳоллари ҳам ўтмишнинг зарарли сарқитларидандир. Шунинг учун ҳам партия, совет ва комсомол ташкилотлари миллий маҳдудликнинг, тўрачиликнинг, манманликнинг ҳарқандай кўринишларига қарши кескин кураш олиб боришлари зарур. Бу вазифани бажариш учун мафкуравий тарбиянинг ҳамма воситаларидан — матбуот, радио, лекция пропагандаси, сан'ат ва адабиётдан тўла фойдаланиш керак.

Эскиликнинг разил сарқитларига қарши кураш чуқур илмий асосда ва системали равишда олиб борилиши лозим. Пропагандист ва агитаторларимиз совет кишиларининг олижаноб фазилатларини тарғиб қиладиган, кишиларнинг коммунистик онглилигини оширишга қаратилган лекция ва суҳбатларни, диний урф-одатлар ва диний маросимларнинг реакцион моҳиятини очиб берадиган лекция ва суҳбатларни колхозчилар, совхоз, корхона ишчилари ва маҳалла меҳнаткашлари ўртасида мунтазам равишда ўтказишлари лозим.

Партия ташкилотларимиз совет кишиларини социалистик Ватанга, шонли большевиклар партиясига, улуғ Сталинга жўшқин муҳаббат руҳида, душманга эскиликнинг барча разил сарқитларига қарши чексиз нафрат руҳида тарбиялашлари керак.

Капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига қарши курашни қучайтирайлик! Мафкуравий ишларимизни, кишиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ишини янада юқори босқичга кўтарайлик!

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Қадрдон Иосиф Виссарионович, Ставрополь ўлкасининг колхоз ва совхозлари ғалла тайёрлаш давлат планини (жўхоридан ташқари) муддатидан илгари бажарганликларини Сизга ма'лум қиламиз. Асосий озиқ-овқат экини—буғдой тайёрлаш плани 101,8 процент бажарилди.

Колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари пахта ва бошқа техника экинлари йиғим-теримини уюшқоқлик блан ўтказиш, кузги экинлар экиш, шудгор қилиш ва пар кўтариш планини агротехника жиҳатидан энг қулай муддатларда бажариш, шунингдек жамоат чорвачилигини ривожлантириш давлат планини бажариш ва молларни ем-хашак блан тўла та'минлаш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Қадрдон Иосиф Виссарионович, Сизга ва'да бериб айтамизки, колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари большевиклар партиясининг раҳбарлиги остида 1950 йилдаги барча қишлоқ хўжалик ишларини муваффақиятли бажариш учун бутун кучларини сафарбар қиладилар.

ВКП(б) Ставрополь ўлка комитетининг секретари И. БОЙЦОВ.
Меҳнаткашлар депутатлари Ставрополь ўлка Совети ижроия комитетининг раиси А. БАРАНОВ.
Тайёрлаш министрлигининг Ставрополь ўлкасидаги вакили С. КАНАШЕНОК.
Ставрополь ўлка қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи Е. КРОТКОВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Қадрдон Иосиф Виссарионович, Белоруссия ССР Гомель областининг колхозчилари, МТС ва совхоз ходимлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари 1950 йилда область социалистик қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришда янги муваффақиятларга эришганликларини ва ғалла тайёрлаш давлат планини муддатидан илгари бажарганликларини Сизга ма'лум қиламиз. Озиқ-овқат экинлари тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Областьдаги колхоз ва совхозлар 1951 йилда ҳосил олиш учун ўзларини уруғлик блан тўла та'минладилар. Колхозчилар бу йил меҳнат кунларига 1949 йилдагидан кўпроқ ғалла оладилар. МТСларнинг ишлари учун берилган счётлар бўйича давлатга дон топшириш давом этмоқда.

Ҳозирги вақтда областьдаги колхоз ва совхозлар кузги экинларни экиб бўлиш арафасида туриптилар ва ерларни шудгор қилмоқдалар.

Областьдаги колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини муддатидан илгари тайёрлаб бўлишга, маҳсулдор жамоат чорвачилигини ривожлантириш учйиллик планини муваффақиятли бажаришга, молларни дағал ва юмшоқ хашак блан та'минлашга, мол қишлови учун молхоналарни ўз вақтида тайёрлаб қўйишга бутун кучларини сафарбар қилмоқдалар.

Қадрдон Иосиф Виссарионович, Сизга ва'да бериб айтамизки, область меҳнаткашлари Ленин—Сталин партиясининг раҳбарлиги остида бундан кейин ҳам колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш, уларнинг жамоат хўжалигини ривожлантириш учун, улуғ социалистик Ватанимизнинг қудратини янада мустаҳкамлаш учун актив кураш олиб борадилар.

Белоруссия К(б)П Гомель область комитетининг секретари Н. АВХИМОВИЧ.
Меҳнаткашлар депутатлари Гомель область Совети ижроия комитетининг раиси Н. АБРАМЕНКО.
Тайёрлаш министрлигининг Гомель областидаги вакили Л. ДЮНДИН.
Гомель область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи Н. АЛМАЗОВ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ РАИСИ

ўртоқ Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Қадрдон ўртоқ Сталин, Чкалов областининг ҳаётбахш совет ватанпарварлиги руҳи блан суғорилган ва бутун дун'ёда буюк тинчлик ишига ўз ҳиссаларини қўшишга интилаётган колхозчилари, МТС ва совхоз ходимлари Куйбишев область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари блан мусобақа қилиб, социалистик қишлоқ хўжалигини ривожлантириш соҳасида катта муваффақиятларга эришганликларини Сизга ма'лум қиламиз. Областьдаги колхоз ва совхозлар бу йил ғалла тайёрлаш давлат планини юқори сифатли дон топшириб муддатидан илгари бажардилар. Тайёрлаш пунктларига ўтган йилдагидан 3 миллион 821 минг пуд ортиқ дон топширилди. Озиқ-овқат экинлари топшириш плани ошириб бажарилди. Энг муҳим озиқ-овқат экини—баҳори буғдой, шу жумладан, унинг қаттиқ сортлари давлатга 1949 йилдагига нисбатан 13 миллион 145 минг пуд ортиқ топширилди. Областьдаги колхозлар МТСларнинг ишлари учун топширилган счётлар юзасидан давлатга ғалла топширишни давом этдирмоқдалар. Бу йил колхозчилар меҳнат кунларига ўтган йилдагидан анча кўпроқ ғалла оладилар.

Область қишлоқ хўжалиги ходимлари ҳосил йиғим-теримини ва ғалла тайёрлашни муваффақиятли ўтказиш блан бирга 1951 йилда ҳам мўл ҳосил етиштириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилмоқдалар. Областьдаги колхоз ва совхозлар яхши нав'ли уруғларни агротехника жиҳатидан энг қулай муддатларда экиб, кузги экинлар экиш давлат планини бажардилар. Областьдаги колхоз ва совхозлар бутун баҳори экин майдонига экиш учун ўзларини ўз уруғлари блан та'минлаб қўйдилар.

Қадрдон Иосиф Виссарионович, Сизга ва'да бериб айтамизки, областьдаги колхоз ва совхозлар 1951 йилда экиладиган баҳорикор ерларнинг ҳаммасини белгиланган муддатларда ва юқори сифатли шудгор қиладилар.

Ўртоқ Сталин, Сизга яна шуни хурсандчилик блан ма'лум қиламизки, областьдаги колхоз, совхозлар ва ўрмон хўжаликлари Сизнинг табиатни ўзгартиришдан иборат буюк планингизни амалга ошириш учун курашиб, 19 минг 600 гектар майдонда далаларни иҳота қилиб дарахт ўтқазиш йиллик планини кўклам фаслидаёқ ошириб бажардилар. Ҳозирги вақтда Гора Вишневая — Каспий денгизи ўртасидаги давлат иҳота доирасида дарахт ўтқазиш йиллик плани бажарилиш арафасида турипти.

Ўртоқ Сталин, область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари Сизга ва'да бериб айтадиларки, улар областьдаги колхоз ва совхозларда маҳсулдор жамоат чорвачилигини ривожлантириш давлат планини албатта бажарадилар ва чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш планининг ўз вақтида бажарилишини та'мин этадилар. Ҳозирги вақтда бутун кучимизни ем-хашак тайёрлаш, молхоналар қуришни тугаллашга ва мол қишловига тайёргарлик кўришга сафарбар қилдик.

Қадрдон ўртоқ Сталин, биз партия ва ҳукуматнинг ва шахсан Сизнинг областимиздаги колхоз ва совхозлар тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрлигингиздан ғоят миннатдормиз. Бизлар ана шу ғамхўрлик туфайли шу муваффақиятларга эришдик. Бу ғамхўрлик колхоз қишлоғининг барча меҳнаткашларини севикли социалистик Ватан шарафига янги меҳнат зафарларига илҳомлантиради.

Ўртоқ Сталин, Сизнинг совет кишилари эришилган муваффақиятлар блан хотиржам бўлиб қолмайдилар деган кўрсатмаларингизни эсда тутиб Сизга ва'да бериб айтамизки, Чкалов областининг колхозчилари, машина-трактор станцияларининг ва совхозларнинг ходимлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари большевиклар партияси ва Совет ҳукуматининг барча топшириқларини бажариш йўлида бундан буён ҳам кучларини аямай, ҳормай-толмай меҳнат қиладилар.

ВКП(б) Чкалов область комитетининг секретари П. КОРЧАГИН.
Меҳнаткашлар депутатлари Чкалов область Совети ижроия комитетининг раиси И. САФРОНОВ.
Тайёрлаш министрлигининг Чкалов областидаги вакили М. АНДРОСОВ.
Чкалов область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи В. ДУЖЕНКОВ.

Халқимиз Совет ҳукуматининг Бош Туркман каналини қуриш ҳақидаги қарорини зўр хурсандчилик блан кутиб олди

☆

Ўрта Осиё даштларининг табиатини ўзгартиручи буюк план

ССР Пахтачилик Министрининг Ўринбосари ўртоқ А. Н. АСКОЧЕНСКИЙ блан суҳбат

Амудар'ё Памирдан бошланиб Орол денгизига оқади. Бу дар'ё ҳар йили жуда кўп миқдордаги сувни денгизга қуяди. Дар'ёнинг икки томонида бепоён даштлар, ўнг томонда Қизилқум, чап томонда Қорақум чўллари бор. Аммо дар'ёнинг суви эса пар бўлиб кетади.

Қадимги замонларда Амудар'ё Қорақум даштларидан оқар эди. Мурғоб ва Тажан дар'ёлари эса Амудар'ёга қуйилар эди. Ўша вақтларда Қорақумнинг шимолида Сариқамиш денгизи бўлиб, Узбой дар'ёси уни Каспий денгизи блан қўшар эди. Кейинчалик Амудар'ёнинг йўли шимол томонга кўчган ва у Орол денгизига қуябошлаган. Шундай қилиб, бу ерларда ҳозирги Орол денгизи пайдо бўлган. Сариқамиш денгизи Амудар'ёдан сув олмаганидан кейин секин-аста қурийбошлаган ва ҳозирги вақтда 80 метрча чуқурликдаги катта бир ўзанни ташкил этади. Узбой дар'ёсининг қадимги йўли қуриб, ҳозиргача сақланиб қолган. Бу дар'ёнинг 120 километр узунлигидаги қисми бирнеча метр қалинликдаги туз блан қопланган. Аэропландан учиб қараганда Узбой сув оқаётгандек кўринади.

Қорақум чўлининг ўзи тақирлардан иборат. Тақирлар ўртасида қум тепаликлари бўлиб, уларнинг баландлиги ба'зи жойларда неча ўн метрга етади. Бу ерларда камдан-кам учрайдиган қудуқлардангина сув олиш мумкин. Бу қудуқларнинг суви шўр бўлиб, жазирама иссиғликда қуриб қолади.

Чўлда ўсимликлар жуда кам. Ба'зи жойлардагина саксаул бутоқларини ва янтоқларни учратиш мумкин. Каспий бўйи текислиги тамомила сувсиздир. Унинг жанубий қисмидагина бирнеча минг гектар ер Атрек дар'ёсидан сув олади.

Ана шу ерларни жонлантириш, Амудар'ё сувини Каспий денгизи томонига оқизиш фикри Петр I замонасидаёқ пайдо бўлган эди. Мамлакатнинг энг нодир кишилари шу масала блан шуғулланган эдилар. Аммо чор Россияси бу ишларни амалга оширолмас эди.

Ҳукумат улуғ Сталиннинг ташаббуси блан дашт-биёбонларни маҳсулдор далалар, боғлар, яйловларга айлантириш тўғрисида тарихий қарор қабул қилди. Бу қарор Ўрта Осиё халқларининг асрлар бўйи орзу қилиб келган тилакларини амалга ошириш имконини беради. Бу қарорнинг ажойиб хусусияти шундаки, Амудар'ё суви эндиликда Каспий денгизига оқизилмайди, балки Амудар'ё сувидан экинларни суғориш, яйловларга сув чиқариш, шаҳар ва қишлоқларни сув блан та'минлаш учун тўлиқ фойдаланилади, ҳолбуки илгариги лойиҳаларни тузган кишиларнинг ҳаммаси Амудар'ё сувини Каспий денгизига оқизишни кўзда тутган эдилар.

Амудар'ё — Красноводск Бош Туркман каналининг узунлигини фақат Буюк Хитой канали блан солиштириб кўриш мумкин. Дун'ёдаги бошқа ҳамма каналларнинг узунлиги, шу жумладан, Америка, Ҳиндистон ва Мисрдаги каналларнинг узунлиги Бош Туркман каналидан кичкинадир.

Тахиатош тепалиги яқинида Амудар'ёдан сув чиқариш учун гидростанцияли тўғон қурилади. Бош Туркман каналидан ташқари бу тўғондан яна бешта йирик суғориш каналлари сув олади. Уларнинг ёрдами блан Амудар'ё этакларидаги, Қорақалпоғистон АССРдаги ва Туркманистон ССРнинг Тошовуз областидаги 500 минг гектар янги ер суғорилади. Бундан ташқари Амудар'ё Орол денгизига қуйилган ва ҳозирги вақтда бу денгизнинг суви блан қопланган жойларда 300 минг гектар янги ер суғорилади. Дар'ё сувининг тахминан тўртдан бир қисми экинларни суғоришга сарф қилиниши муносабати блан Орол денгизининг сатҳи 5—6 метр пасаяди. Шундай қилиб, денгиз суви қуриб борган ерларда пахта майдонлари ва шолипоялар пайдо бўлади.

Тўғондан Узбойгача 400 километр масофада канал қазилади. Сув бу каналдан Узбойга оқади. Узбойдаги тузнинг бир қисми йўқотилади, бир қисми эса сув блан ювиб юборилади. Узбойда гидростанциялари бўлган икки тўғон қурилади. Буларнинг ёрдами блан иккита йирик сув омбори вужудга келтирилади. Каспий бўйи текислигининг жанубий қисмини суғориш учун биринчи сув омборидан жануб томонга йирик суғориш канали қазилади. Бу канал Қорақумнинг ғарбий қисмидан ўтади. Иккинчи тўғондан пастроқда Узбой дар'ёсининг суви насос станциясининг ёрдами блан иккинчи йирик суғориш каналига оқизилади. Бу канал Катта Балханнинг қуйи қисмидаги ерларни суғоради. Бош Туркман каналининг суви Ғарбий Туркманистонда жам'и 500 минг гектар ерни суғоради. Бу ерларга асосан, энг қимматли узун толали пахта нав'лари экилади.

Мамлакат иккита янги пахта конига эга бўлади. Булар мамлакатга ҳар йили қўшимча равишда икки миллион тонна биринчи нав'ли пахта берадилар.

Чорвачиликни ривожлантириш учун жуда катта имконият очилади. Каналларнинг атрофида мустаҳкам ем-хашак базалари вужудга келтирилади. Сув чиқариладиган каналлар Қорақум чўлининг ичкари томонига ўтказилади; бундан ташқари бу ерларда кўпгина қудуқ ва ҳовузлар қазиш кўзда тутилади.

Дарахт ва кўчатзорлар дашт-биёбонларнинг табиатини тамомила ўзгартириб юборади. Ярим миллион гектарча ер дарахтзор қилинади. Каналларнинг бўйлари, суғориладиган ерлар баланд таналли тут дарахтлари, оқ акация, терак, қайрағоч дарахтлари блан қопланиб кетади. Суғорилмайдиган ерларда катта кўчатзорлар вужудга келтирилади.

Туркманистоннинг шаҳар ва қишлоқлари обод бўлади. Красноводск сувга сероб бўлади. Ғарбий Туркманистон ерлари боғ-бўстонлар ва тоқзорлар блан қопланади.

Янги ирригация қурилиши табиатни ўзгартиришдан иборат сталинча буюк планнинг муҳим бир қисмидир. Каспий бўйидаги даштлар яқин орада гўзал майсазор ўлкага айланади. (ТАСС).

☆

Буюк истиқбол

НУКУС, (ЎзТАГ). Қорақалпоғистон меҳнаткашлари СССР Министрлар Советининг Бош Туркман каналини қуриш тўғрисида чиқарган Қароридан бениҳоя мамнун бўлдилар. Ҳозирги кунда бу тарихий Қарор шаҳар, овулларда, колхозларнинг дала шийпонларида, узоқ яйловлардаги ўтовларда муҳокама қилинмоқда. Меҳнаткашлар социалистик Ватанни янада яшнатиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилаётганликлари учун партияга, ҳукуматга, халқларнинг улуғ йўлбошчиси ўртоқ Сталинга самимий ташаккур изҳор қилмоқдалар.

Қорақалпоғистондаги экономика ва маданият институтининг директори ўртоқ Досумов ЎзТАГ мухбири блан қилган суҳбатида қуйидагиларни айтди:

— Совет халқи коммунизм қуришдан иборат улуғ мақсад сари комил ишонч блан олға бормоқда. Совет ҳукуматининг Куйбишев ва Сталинград гидроэлектростанциялари қурилиши тўғрисида чиқарган тарихий Қарорлари, шунингдек Бош Туркман каналини қуриш тўғрисида кечагина чиқарган Қарори совет жамиятининг буюк ижодий кучини яққол кўрсатади. Сталинча планга мувофиқ қуриладиган буюк иншоотлар мамлакатимизнинг табиатини ўзгартириб юборади, ҳозирги вақтда бўш ётган миллионларча гектар ерлардан самарали фойдаланиш учун имконият туғдиради.

Қорақалпоқ халқи асрлар бўйи Қорақум ерларини ўзлаштиришни орзу қилиб келар эди. Эндиликда бу тилак амалга ошди. Бош Туркман канали юз минглаб гектар ерни суғоради. Республикада асосий қишлоқ хўжалик экини бўлган пахта майдонлари камида 6—7 марта кенгаяди. Қоракўлчиликни ривожлантириш учун ҳам жуда катта имконият туғдиради. Амудар'ёда тўғон қурилиши кемалар қатновини йўлга қўйиш, дар'ёнинг ҳар икки томонида бўлган районлар ўртасида мунтазам алоқа боғлаш учун кенг йўл очади. Кучли электр станциялар қурилиши натижасида, қишлоқ хўжалигини электрлаш масаласи ҳал этилади. Қорақалпоғистоннинг ўсиб бораётган саноати етарли миқдорда арзон электр қуввати олади.

Қорақалпоғистоннинг экономикаси ва маданияти келгусида ғоят ривожланади. Бизлар буюк планларнинг улуғ ижодчиси — коммунизмнинг доно меъмори ўртоқ Сталинга муҳаббат ва ташаккурларимизни яна бир карра изҳор қилмоқдамиз.

Сталин замонасининг буюк иншооти

Ўрта Осиёдаги энг йирик ирригация лойиҳалаш ташкилоти «Средазводпроект»нинг коллективи СССР Министрлар Советининг Бош Туркман канали қурилиши тўғрисида чиқарган Қарорини қизғин ма'қуллади. Инженер-ирригаторлар, экономистлар ва қидирувчилар коммунизмнинг Шарқдаги янги буюк иншооти қурилиши муносабати блан ўз фикрлари ва хурсандчиликларини изҳор қилиш учун тўпландилар.

«Средазводпроект»нинг олимлари ва инженерлари ўзларининг бутун куч, билим ва тажрибаларини Бош Туркман канали қурилишига сарф қилишга тайёр эканликларини билдирмоқдалар. Бош Туркман канали табиатни ўзгартириш, Ватаннинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашдан иборат сталинча гениал планни бажариш йўлида энг буюк иншоотларнинг бирдир. (ЎзТАГ).

ЧЕХОСЛОВАКИЯ ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ В. И. ЛЕНИН МАҚБАРАСИНИ ЗИЁРАТ ҚИЛДИ

Чехословакия республикаси Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари ва Ташқи Ишлар Министри В. Широкий жаноблари, Ташқи Савдо Министри А. Грегор жаноблари, Саноат Министри А. Климент жаноблари, Ташқи Савдо Министрининг Ўринбосари Р. Дворжак жаноблари, Саноат Министрининг Ўринбосари С. Рейн жаноблари ва бошқа расмий кишилардан иборат Чехословакия ҳукумат делегацияси 12 сентябрьда Москвада В. И. Ленин мақбарасини зиёрат қилиб, гулдасталар қўйди. (ТАСС).

Ўзбекистон ССР областьларида 1950 йил 13 сентябрьгача пахта тайёрлашнинг бориши ҳақида

М А' Л У М О Т

(процент ҳисоби блан)

Областьлар	Мавсум бошидан бери	бир кунлик ўсиш
Бухоро	24,91	2,00
Сурхондар'ё	14,69	1,32
Фарғона	14,07	1,67
Андижон	12,86	1,61
Наманган	11,81	1,63
Хоразм	11,60	1,52
Қашқадар'ё	11,52	1,31
Самарқанд	7,78	1,19
Қорақалпоғистон АССР	7,57	1,11
Тошкент	5,33	0,91
Совхозлар	5,67	0,81
Республикада ҳаммаси	11,98	1,42

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ТЎҒРИ ЙЎЛДАН

ЙИРИКЛАШГАН «СТАЛИНГРАД» КОЛХОЗ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ИШ ТАЖРИБАЛАРИДАН

Куйбишев қишлоқ советидаги колхозлар 100 гектарга етар-етмас чигит экадиган майда, камқувват колхозлар эди. Бир-бирига чатишиб кетган кичик-кичик карталар, маҳсулдор ерлардаги сон-саноқсиз ариқлар, механизациядан унумли фойдаланишга тўсқинлик қилар, кўп деганда бу ерларда 20—25 центнер ҳосил етиштирилар ва колхозчилар ҳам шунга яраша даромад олар эдилар. 6 та майда колхозда минглаб меҳнат кунлари ма'мурий-хўжалик ходимларига сарфланар эди.

Коллектив хўжаликни борган сари ривожлантириш йўлидаги шу тўсиқларни бартараф қилиш мақсадида «Октябрь 14 йиллиги», «Ёш қаҳрамон», «Иттифоқ» колхозларининг а'золари битта колхоз бўлиб бирлашишга қарор қилдилар. «Октябрь 14 йиллиги» колхози коммунистларининг шу колхозларни бирлаштириш йўлидаги ташаббусини даставвал «Ёш қаҳрамон» колхози партия ташкилотининг умумий мажлиси қувватлаб чиқди. Уч майда колхоз — битта катта колхозга бирлашиб, унга «Сталинград» номи берилди.

Колхозчиларнинг умумий йиғилиши моҳир ташкилотчи, пахта устаси коммунист Тожибой Назаровни «Сталинград» колхозига раис қилиб сайлади. Бу киши шу қишлоқ советида энг мўл ҳосил етиштирган, бадавлат колхознинг раиси. Илгари Наманган район партия комитетида инструктор бўлиб ишлаган, партиявий-сиёсий ишларда тажрибали, олий ма'лумотли Иброҳимжон Қозоқов колхоз партия бюросига секретарь қилиб сайланди. Илгариги майда колхозларнинг раислари бригадаларга бошчилик қилабошладилар. 30 дан ортиқ ма'мурий хўжалик ходимлари дала ишларига кўчирилди.

«Сталинград» колхозининг экин майдони ҳозир минг гектардан ҳам ошади. Шундан 450 гектари пахта. Бу йил колхоз 35 центнердан ҳосил топшириш тўғрисида давлат блан шартнома тузган. 450 гектар ерда шу кеча-кундузда етишган ҳосил планни камида 130 процент бажаришни та'минлайди. Демак колхознинг жамоат бойлиги янада кўпаяди, колхозчиларнинг турмуши янада фаровон бўлади.

«Сталинград» колхозида ҳозир 56 коммунистни бирлаштирган партия бюроси тузилган. Шу катта кучни колхознинг ҳамма асосий участкаларига тўғри тақсимлаш, ундан тўғри фойдаланиш — партиявий-ташкилий ишнинг асосидир. Партия бюроси биринчи қадамни шундан бошлади. Коммунистлар бригада ва звеноларга, чорва фермасига тўғри тақсимланди. Ҳозирда **колхозда 56 коммунистдан 50 киши бевосита далада ишламоқда.**

Коммунист қаерда, қандай соҳада ишламасин, ҳалол, фидокорона меҳнат қилиши, ўз теварагидаги партиясизларга ҳар қадамда ибрат кўрсатиши, уларни ўз орқасидан эргаштириши керак. «Сталинград» колхозининг ҳамма коммунистлари партия Уставининг мана шу талабини виждонан бажармоқдалар.

«Сталинград» колхозида қишлоқ хўжалик артели Уставида кўзда тутилган меҳнат минимумини тўла бажаришгина эмас, ярим йилда 250 тадан кам меҳнат куни ишлаган битта ҳам коммунист йўқ. Коммунистлардан М. Холматов 410 та, Пўлатов 463 та, Тожибоев 378 та меҳнат куни ишлаб, яна пахта теримида 250 тадан меҳнат куни ишлаш мажбуриятини олдилар. **Мана шундай қилиб коммунистлар барча колхозчиларга фидокорона меҳнат намунасини кўрсатдилар.**

Ўртоқ Хонкелдиев бригадасининг иш якунларини кўздан кечириб чиқайлик: бригаданинг 30 гектар пахтаси бор. У ёз бўйи ғўзани тинмай, сифатли парвариш қилди. 8 чопиқ, 10 культивация ўтказди. Хонкелдиев гектаридан камида 50 центнердан ҳосил топшириш учун курашмоқда, ҳозир кунига 1,5 процентдан пахта топширмоқда. Коммунист Тожихон Муллабоева ҳам 27 гектар ердан 45 центнердан ҳосил топшириш учун курашмоқда. Звено бошлиғи Абдулла Тожибоев 10 гектар ердан 65 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олган. Бу — колхозда энг юқори ҳосилли звено! **Колхозда пахтадан мўл ҳосил етиштиришда коммунистлар бошлиқ бригада ва звенолардан юқори мажбурият олган бригада ва звенолар йўқ.**

Колхоз теримни шайланиб кутиб олди. Ҳозир колхозда терим оммавий равишда кучайтириб юборилди, терилган пахтани пешма-пеш давлатга топшириш учун ҳамма нарса тайёр: теримчилар учун зарур миқдорда этак, қоп-қанор бор, пахта ташиш учун арава ва машиналар ҳозир тинмай ишламоқда.

Ҳарбир бригада ва звено бўйича пахта териш ва топшириш юзасидан бешкунлик графиклар тузилди, колхоз сентябрь ойида йиллик планнинг 45 проценти ва октябрь ойида 55 проценти миқдорида пахта топширади. Шундай қилиб, пахта топшириш давлат плани 1 ноябрьда тўла бажарилади. Бунинг учун ҳарбир теримчи мавсумда 2 ярим минг килограммдан пахта териши керак. Яқинда очиқ партия йиғилишида пахта йиғим-теримига тайёргарлик масаласи муҳокама қилинди, пахта териш ва топшириш графиклари, сиёсий-оммавий ишлар планлари муҳокама қилиниб тасдиқлангандан кейин коммунистлар бир-бирларини социалистик мусобақага чақирдилар. Коммунистлар бошлаган бу ишга барча колхозчилар зўр ғайрат блан қўшилдилар.

Партия йиғилишида ҳарбир коммунист мавсумда 2 ярим минг эмас, камида 4 минг килограмм пахта терсин деб қарор қилинди. Коммунист Нишонбой Пўлатов йиғилишда биринчи бўлиб сўзга чиқди ва мавсумда 7 минг килограмм пахта териш мажбуриятини олиб, колхоздаги чевар теримчиларни мусобақага чақирди. Коммунист Муҳиддин Холматов 6 минг килограмм, Ўринбиби Зокирова 5 минг килограмм пахта терамиз деб мажбурият олдилар.

Колхоз давлат планини биринчи ноябрьда бажаришни мўлжаллаган бўлса, 10-нчи бригада бошлиғи коммунист Нуртой Ҳакимов ва 11-нчи бригада бошлиғи Ғулом Холназаровлар планни 20 октябрьда, я'ни 10 кун илгари бажариш мажбуриятини олиб, шу асосда график тузиб чиқдилар.

Бу бригадалар 10 сентябрьдан бошлаб кунига 2 процент миқдорида пахта топширмоқдалар ва терим сур'атини кун сайин кучайтирмоқдалар.

Партия бюроси қабул қилинган қарорлар, олинган социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини текшириб туришни ўзининг асосий вазифаси қилиб олди.

Партия бюроси йиғим-терим даврида олинган мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганини ҳар 5 кунда бир марта муҳокама қилиб туради. Партия бюросида правление раиси умуман колхоз бўйича пахта йиғим-теримининг қандай бораётганлигидан, бригада, звено бошлиғи бўлган коммунистлар эса ўз мажбуриятларини қандай бажараётганликларидан ҳисоб бермоқдалар. Илғор бригада ва звено учун колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг кўчма қизил байроғи та'сис этилди. Бу байроқ ҳар 5 кунлик иш якунларига қараб, илғор бригада, звенога топширилмоқда.

Партия ташкилоти хўжалик вазифаларини партиявий-сиёсий ишлар блан мувофиқлаштириб, боғлаб олиб бормоқда. Партиявий-сиёсий ишлар асосий вазифага, я'ни давлат олдидаги мажбуриятни бажаришга қаратилган. Партия ташкилоти йиғим-терим даврида колхозчилар ўртасида олиб бориладиган сиёсий-оммавий ишлар планини тузди. Шу планга мувофиқ сентябрь, октябрь ойларида ҳамма оммавий-сиёсий иш 15 бригадада ташкил қилинган 15 та дала шийпонида ўтказилади.

Мана 5-нчи бригаданинг дала шийпони: кенг пахтазор ўртасида қурилган бу дала шийпони қандай кўркам ва жозибадор. Шийпонда колхоз қурилишининг ташкилотчиси ва илҳомчиси улуғ Сталин ва яқин сафдошларининг катта портретлари қўйилган. Радиоприёмник овози бутун далага жаранглаб эшитилади. Турли-туман плакатлар пахтани экишдан бошлаб териб олишгача ҳамма усулларни, деҳқончиликнинг Вильямс—Лисенко та'лим берган янги революцион йўлларини ўргатади. Катта доскада звенолар бўйича олинган мажбуриятлар ва умуман бригада а'золарининг меҳнат кунлари ёзилган. Колхоздаги илғор кишиларнинг расмлари қўйилган фотокўргазма айниқса зўр маҳорат блан ишланипти, махсус ойнали яшикда пахтанинг сортлари ва ҳарбир сорт пахтанинг нархи ёзиб қўйилган. **«А'ло сорт пахтани қанча кўп топширсак, давлатимиз ва колхозимизнинг бойлиги шу қадар кўп бўлади!».** Бу шиор колхозчиларни пахтани сортларга қараб теришга чақиради. Шийпонда Ленин — Сталин таржимаи ҳолига доир расмлар, дун'ёнинг сиёсий картаси бор. Қурия картасида кичкина қизил байроқчалар Ким Ир Сен раҳбарлигидаги Қурия Халқ армияси томонидан озод қилинган территорияни кўрсатиб турибди.

Агитатор Абдуллаев кечагина бу ерда янги суғориш системаси ҳақида Иттифоқ Ҳукуматининг улуғ Сталин ташаббуси блан қабул қилган Қарори юзасидан суҳбат ўтказди. Агитатор ер карталарининг кенгайиши, янги суғориш системаси умуман социалистик қишлоқ хўжалигимизни ва айниқса пахтачиликни ривожлантиришда қандай аҳамиятга эга эканини сўзлаб, буни исбот қилиш учун Куйбишев қишлоқ советидаги колхозлардан конкрет мисоллар кўрсатди. Навбатдаги суҳбат яна икки кундан кейин бўлади.

Колхоз агитколлективининг планига мувофиқ навбатдаги суҳбат пахтани сортларга қараб териш ҳақида бўлади, суҳбатдан олдин ҳарбир агитаторга пахтанинг турли сортларидан намуналар берилган, пахтанинг нархи, колхозларнинг бундан оладиган даромади, халқ хўжалиги учун а'ло сорт пахтанинг зарурлиги пухта тушунтирилган. Агитаторлар ҳар 4 кунда бир марта колхоз клубига тўпланадилар. Навбатдаги суҳбатларга доир материаллар оладилар, тажрибаларни ўртоқлашадилар. Агитколлективга шахсан партия бюросининг секретари ўртоқ Қозоқов раҳбарлик қилади.

Ўтган 6 ой мобайнида агитаторлар шу дала шийпонларида 313 та «Жанговар варақа» чиқардилар. 22 марта кино-концерт кўрсатилди.

Партия бюроси сиёсий-оммавий ишларнинг ҳамма форма ва воситаларидан моҳирлик блан фойдаланмоқда. Шунинг учун ҳам бу ишлар яхши натижалар бермоқда. **«Сталинград» колхози 12 сентябрьдан бошлаб давлатга кунига 2 процент миқдорида пахта топширмоқда ва Наманган районида биринчи ўринда бормоқда.**

Колхознинг йириклашиб, партия бюросининг тузилиши колхознинг бугуни ва истиқболи учун коммунистларнинг жавобгарлигини оширди, партия ташкилотининг фаолият доирасини янада кенгайтирди, унинг ишини мураккаблаштирди. Партия бюроси бундан кейин ҳам мана шу янги вазиятни тўла ҳисобга олиши ва ўз ишларини шу асосда қайта қуриши керак.

Бригада ва звеноларга раҳбарликни янада яхшилаш мақсадида бригадаларда партия группалари тузилди. 15 бригадада 5 партия группаси ташкил қилинди. Бир-бирига қўшни бўлган ҳар 3 бригадада биттадан тузилган партия группаларида 10 — 12 тадан коммунист бор.

Бригадаларда партия группалари тузилиши колхознинг барча ишларида партия ташкилоти та'сирини янада кучайтирди. Колхознинг жамоат хўжалигини мустаҳкамлашда коммунистларнинг активлиги ва жавобгарлигини оширди. Партия группаларига пахта усталари, илғор колхозчилар ташкилотчи қилиб қўйилди. Нишонбой Пўлатов, Абдулла Тожибоев каби пахтадан мўл ҳосил етиштиришда донгдор, коллективда обрўли кишилар ҳозир партия группаларининг ташкилотчиси бўлиб ишламоқдалар. Партия группаларининг тузилганига 2—3 ой бўлди, лекин улар шу қисқа муддат ичида бригада ва звеноларда анча сиёсий-ташкилий ишлар қилдилар ва бевосита бригада ҳамда звенода оммавий-сиёсий ишларни кучайтиришда, социалистик мусобақани ривожлантиришда яхши тажрибаларга эга бўлдилар.

3-нчи бригададаги партия группасида ўртоқ Бойдада Қуронов ташкилотчи. Ўртоқ Қуронов табельчи бўлиб ишлайди. Партия группаси бригадада меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалалари блан жиддий шуғулланади. Бригада а'золаридан Уэоқова ва Зиёдоза ўртоқлар 2—3 кун ишга кеч чиқабошладилар. Партия группасининг ташкилотчиси бригада а'золари умумий мажлисини чақирди. Бу тўғрида правлениега хабар берилди. Прогулчиларга қарши тегишли чоралар кўрилди.

4-нчи бригада партия группасининг ташкилотчиси ўртоқ Нишонбой Пўлатов бригадаларда социалистик мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганлигини муттасил текширмоқда. Ҳар куни кимнинг қанча пахта терганлиги дам олиш вақтида э'лон қилиб турилади. Ўз мажбуриятини бажармаётганлар «Жанговар варақа»ларда танқид қилинади.

☆

Мамлакатимиздаги минглаб колхозлар сингари «Сталинград» колхозининг ҳам келажаги равшан ва порлоқ.

Партия бюросининг секретари Иброҳимжон Қозоқов колхоз партия ташкилоти олдида турган ва сра кечиктириб бўлмайдиган ишлар плани блан бизни таништирди:

— Колхозимиз йириклашгандан кейин унинг иқтисодий имкониятлари ҳам кўпайди. Кучимизга куч қўшилди. Қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳаларини бир текис ривожлантириш учун, колхозчиларнинг бадавлат ва маданий ҳаёт кечириши учун электрлаштириш жуда катта аҳамиятга эгадир. Биз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 33 йиллигига — қишлоғимизда қурилаётган гидроэлектростанцияни совға қиламиз. Кейин мана шу янги бино қилинган хонадонларда Ильич нурлари порлайди, **партия бюроси шу ишни тезлатиш учун яқинда ГЭС қурувчилари бригадаси бошлиғининг ҳисобини эшитди,** бригадага қурилишнинг ўзидаёқ ётоқ-жой бино қилинди, иссиқ овқат бериладиган бўлди. Ўртоқ С. Хоринов партия бюросидан ГЭС қурилишига жавобгар вакил қилиб тайинланди.

Пахта ҳосилини тамом йиғиштириб олганимиздан кейин қишлоғимизни қайта қуришнинг бош планини тузишга ва амалга оширишга киришамиз. Эгри-бугри йўллар ўрнига шаҳарга тўппа-тўғри олиб борадиган катта кўча бўлади. Биз ҳозир колхоз активлари блан маслаҳатлашиб қишлоқни қайта қуришнинг бош планини тузмоқдамиз.

Кўп ҳам узоқ эмас, 1951 йилда «Сталинград» колхози эгаллаган янги қишлоқни кўз олдингизга келтиринг! Кўчанинг икки томонида қатор тизилган янги уйлар, шаҳаргача туташиб борган кенг ва тўғри кўчалар, электр чироқлари порлаб турган янги, озода уйлар, мактаб, клуб, қизил чойхона, правление идораси, яслилар, кенг пахтазорлар, катта ер карталари, янги суғориш тормоқлари!

«Сталинград» колхоз партия бюроси бу олижаноб ишларни муваффақият блан бажариш учун энди етарли кучга ҳам, иқтисодий имкониятларга ҳам эга. Партия ташкилоти колхозчиларнинг фидокорона меҳнатига, ташаббускорлигига бошчилик қилса, бу йўлдаги ҳарқандай қийинчиликни ҳам бартараф қилиш турган гап.

«Сталинград» колхози тўғри йўлдан, янги муваффақиятлар сари, олға қараб бормоқда, унинг истиқболи равшан! Унга бу порлоқ йўлни улуғ Сталин чизиб берган!

Я. ЙЎЛДОШЕВ.

Наманган район, Куйбишев қишлоқ советидаги «Сталинград» колхози.

Агитколлектив намунали ишлаётир

Ўзбекистон қишлоқ советидаги «Комсомол» колхози бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ Солай Матмуродов шу колхоздаги агитколлективга раҳбарлик қилади, агитколлектив қат'ий план асосида ишлайди. Агитколлективда 12 агитатор бор. Агитаторлар СССР Министрлар Советининг янги суғориш системасига ўтиш тўғрисидаги Қарорини ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳамда Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг «1950 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашни уюштириш тўғрисида»ги Қарорини колхозчилар оммасига тушунтирмоқдалар. Агитаторлар Қуриядаги воқиаларга оид материаллар юзасидан деярлик ҳар куни колхозчилар блан суҳбат ўтказадилар.

Пахтанинг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш, уни ўз вақтида давлатга топшириш юзасидан колхоз пахтакорлари ўз устларига қўшимча мажбуриятлар олмоқдалар. Колхоз агитаторлари дала шийпонларига пахтани сортларга ажратиб териш, стахановчилик ҳаракатини кучайтириш, 5 — 7 мингчилар ҳаракатини кучайтириш ҳақида шиор, плакатлар ёпиштирдилар. Колхознинг 12 та пахтачилик бригадасининг ҳаммасида «Жанговар варақа»лар чиқарилаётир.

Колхозда янги пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга пухта тайёргарлик кўрилди. Агитаторлар ана шу ишда ташкилотчи ва ташаббускор бўлдилар. 14 катта ва 17 кичик хирмон тайёрланди, тош-тарозилар ҳозирланди, 350 та этак тайёрланди. Етарли миқдорда қоп-қанорлар бор. Колхозда 2 та доимий ва 8 та кўчма ясли ишлаб турибди. Ясли ва боқчаларни жиҳозлашда, катта йўл четидаги деворларга, дала шийпонларига шиорлар ёзишда агитатор Норматова, Маткаримов ўртоқларнинг хизмати айниқса катта.

Колхоз а'золари 440 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олиш мажбуриятини олганлар. Бу мажбуриятни тўла ва ошиғи блан бажаришга тўла асос бор. Далаларда етиштирилган мўл ҳосил бунга гаровдир. Ҳозир колхозда пахта териш қизғин бошланди. Колхозчилардан Б. Жуманиёзова, А. Султонова ва бошқа ўнлаб колхозчилар мавсумда 7 минг килограммдан пахта териш мажбуриятини олдилар.

Хева район Ўзбекистон қишлоқ советидаги «Комсомол» колхоз партия ташкилоти ҳузуридаги агитколлектив йиғим-терим даврида оммавий-сиёсий ишларни ана шундай олиб бораётир.

П. ҚУРБОНОВ.

Йўллар министрлигига қарашли Тошкент машинасозлик заводининг жадал ишловчи токари комсомол а'зоси **Александр Рунов** урушдан кейинги сталинча бешйиллик бошидан буён 14 йиллик нормани бажарди. **Суратда:** ўртоқ А. Рунов иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

Социалистик Чирчиқда

ПАХТАЧИЛИК УЧУН ЯНГИ МАШИНАЛАР

«Чирчиқсельмаш» заводининг ишчилари ПН маркали янги пахтачилик машинаси ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар. Бу машина йириклашган колхозлар учун катта аҳамиятга эга бўлиб, пахта майдонларида ўқариқ олишга хизмат қилади.

Завод коллективи бу хил янги машиналардан ҳозирнинг ўзидаёқ бирнеча юзтасини ишлаб чиқарди ва колхозларга юборди. Ҳозир сельмашчилар бу янги маҳсулотни кўплаб тайёрлашга киришдилар.

БОЛАЛАР УЧУН КАСАЛХОНА

Шаҳарда даволаш муассасаларининг тормоғи йил сайин кенгайиб бормоқда. Яқинда Чирчиқнинг Юқори Социалистик шаҳарчасида намунали болалар касалхонаси очилди. Бунинг учун давлат томонидан 115 минг сўм маблағ ажратилди. Касалхона мебель ва даволаш асбоблари блан та'минланди.

УКРАИНА АРТИСТЛАРИНИНГ КОНЦЕРТЛАРИ

Украина ССРдаги Г. М. Петровский номли драма театрининг бригадаси Чирчиққа келиб, Сталин номли электрохимия комбинатининг ёзлик кино-театрида шаҳар меҳнаткашлари учун концерт қўйиб бермоқда. Концертларни ҳозирданоқ 5.000 дан ошиқ киши тамоша қилди. Қардош республика театрининг коллективи Чирчиқда 15 сентябрьгача бўлади.

БОЛАЛАР БОҚЧАСИ

Шаҳарнинг Совет кўчаси янги қурилган кўркам бинолар блан безанмоқда. Яқинда бу ерда болалар боқчаси учун белгиланган икки қаватли бино қуриб битказилди ва фойдаланиш учун топширилди. Боқчада болалар учун ҳамма шароит мавжуд.

Боқчада 100 дан ошиқ бола тарбияланмоқда.

ТАКСИ ҚАТНАЙБОШЛАДИ

Шаҳарда пассажир машиналарининг қатнови яхшиланмоқда.

Яқинда Чирчиқ автобазаси 2 та «Победа» машинаси олди. Улар такси учун ажратилди. Бу машиналарнинг бири янги маршрут бўйича Чирчиқ блан Тошкент ўртасида, иккинчиси шаҳар ичида қатнамоқда. Такси машиналари дастлабки ҳафта ичида бирнеча юз йўловчини ташиди.

ТАРИХИЙ ШАҲАРГА ЭКСКУРСИЯ

Чирчиқ шаҳар пионерлар уйи ўқиш а'лочиларининг Самарқанд шаҳрига экскурсиясини уюштирди.

Ўқувчилар Самарқанднинг тарихи, маданияти ва унинг социалистик реконструкцияси блан танишдилар, Самарқанднинг тарихий музейини, улуғ ўзбек олими Улугбек обсерваториясини тамоша қилдилар.

Ҳ. АБУТОЛИПОВ.

УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 33 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Экскаваторчилар мусобақаси

ТЕРМИЗ. (**«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан**). Сурхондар'ё областида пахта майдони тобора кенгайтирилмоқда. Суви мўл ва об-ҳаво шароити қулай бўлган бу ерда пахтачиликни янада ривожлантириш ва унинг ҳосилини ошириш учун катта имкониятлар бор.

СССР Министрлар Советининг янги суғориш системасига ўтиш ҳақидаги тарихий қарори область колхозларида муҳокама қилинганидан кейин, бирмунча амалий тадбирлар белгиланди. Яқин тўрт йил ичида 60 минг гектар янги ерни ўзлаштириш планлаштирилди. Шу жумладан, 15 минг гектар ер асосан шу йилнинг охиригача ўзлаштирилиши керак. Шу муносабат блан областьда экскаватор станцияси ташкил этилди.

Янгидан ташкил этилган экскаватор станцияси Денов районида жойлашган. Станцияга 7 та экскаватор машинаси олинди. Ҳозир бу машиналарнинг бештаси Денов районига қарашли Юрчи ботқоқлигида ва иккитаси Шеробод районининг Талленарон участкасида ишлаётир.

Юрчи ботқоқлигида ишлаётган экскаваторчилар Октябрьолди мусобақасига қўшилиб, кунлик нормани ошириб бажармоқдалар. Ўртоқ Виктор Галиченко кейинги 10 кунлик топшириқни икки баравар адо этди. У ҳар куни ўз машинаси блан нормадан ташқари 40—50 кубометр тупроқ ишини бажармоқда. Унинг мусобақадоши Александр Черемицин ҳам кунига 75 кубометр ва ундан ортиқ тупроқ ишларини бажараётир. Экскаватор машиналарининг ёрдами блан кейинги кунларда бирнеча километр узунлигида янги зовур қазилди ва кўп миқдорда тупроқ ишлари бажарилди.

Юрчи ботқоқлигида 1951 йилга бориб 7.000 гектар янги ер ўзлаштирилиши керак. Бу ернинг ҳаммаси деярлик экскаватор машиналари ёрдами ва катта-катта зовурлар қазиш йўли блан ўзлаштирилади. Бунинг учун зарур тадбирлар кўрилмоқда.

Л. ЭРГАШЕВ.

Завод коллективининг муваффақияти

Самарқанддаги 8-нчи ғишт заводининг коллективи ғишт қолиплаш юзасидан белгиланган йиллик планни муддатидан 4 ой илгари — 1 сентябрьда бажарди. Завод коллективи бу ютуқни кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни машиналаштириш, меҳнат унумини тинмай ошириш туфайли қўлга киритди.

Ғишт қолиплаш, уларни кесиш, ташиш ишларининг қарийб 50—60 проценти машина кучи блан бажарилди. Бу тадбирлар маҳсулотнинг таннархини 2 процент камайтириш имкониятини берди. Завод 8 ой мобайнида планда кўрсатилганидан 34 процент ортиқ а'ло сифатли маҳсулот берди. Август ойида эса ишлабчиқариш программаси маҳсулотнинг ҳамма турлари бўйича 170 процент бажарилди. Октябрьолди социалистик мусобақасига қўшилган стахановчи юкчилардан Қурбон Мажидов, Имом Ғуломов, Саид Мирзаев, ғишт терувчи Очил Жумаев ўртоқлар йиллик иш нормаларини муддатидан олдин бажардилар. Улар сентябрьнинг биринчи кунларидан бошлаб 1951 йил ҳисобига ишламоқдалар. Самат Сатторов, Бобоқул Диёров, Асад Қурбонов ва Толиб Саматов ўртоқлар ҳам фидокорона меҳнат қилиб, кунлик топшириқни икки ҳисса ошириб бажармоқдалар.

Заводнинг ўртоқ Галкин бошлиқ биринчи цехи айниқса яхши ишлаётир. Бу цех август ойи планини 170 процент бажариб, фақат а'ло сифатли маҳсулот берди. Цехда ишловчиларнинг ҳаммаси стахановчилардир.

Завод коллективи дастлабки ютуқларни мустаҳкамлаш блан, йил охиригача пландан ташқари 5 миллион дона хом ғишт, 3 миллион 500 минг дона пишиқ ғишт ишлаб чиқариш, 150 тонна ёнилғи ва 35 минг киловатт-соат электр қуввати тежаш, маҳсулотнинг таннархини 3 процент камайтириш мажбуриятини олди.

Н. МАДАМИНОВ.

Коллектив шартномалар амалда

Яқинда Андижон область, Ленинск шаҳридаги корхоналарда ишчилар блан ма'мурият ўртасида тузилган коллектив шартномаларнинг бажарилиш якунлари муҳокама қилинди. Корхоналарда давлат планларини бажариш, меҳнат унумини ошириш, ишчиларнинг маданий-маиший аҳволини яхшилашда коллектив шартномалар ғоят катта роль ўйнади.

«Андижон» нефть конининг коллективи урушдан кейинги сталинча бешйилликни бажариб, ҳозир 1951 йил ҳисобига нефть чиқармоқда. «Средазнефтестрой» тресты ярим йиллик планини 102,3 процент, шу жумладан уй-жой қурилиши бўйича—130 процент бажарди. Ярим йиллик иш якунлари бўйича Ленинскдаги 5-нчи ёғ заводига кўчма қизил байроқ топширилди.

Барча корхоналарда меҳнат унуми анча ошди, стахановчилар ва ударниклар сони кўпайди. Ленинскдаги қурилиш участкасида ишчиларнинг 90 проценти социалистик мусобақага қўшилди, кўп ишчи нормасини 150 процент ва ундан ҳам ошириб бажармоқда.

Техника билимларини пропаганда қилиш ва стахановчилик ҳаракатининг янги усулларидан фойдаланиш яхши ташкил этилганлиги туфайли, кўпгина корхоналарда ишчиларнинг ташаббускорлиги ошди, кўплаб ихтиро'чилик таклифлари тушабошлади. «Средазнефтестрой» трестининг инженери Н. М. Смирнов берган 2 та таклифни амалга ошириш 500 минг сўм, яна бошқа ихтиро'чилардан тушган 11 таклифни амалга ошириш эса 539 минг сўм маблағ тежаш имкониятини берди. «Андижон» нефть конида 30 тадан зиёд ихтиро'чилик таклифи амалга оширилиб, ярим миллион сўм маблағ тежалди. Бу таклифлар айрим участкаларда меҳнат унумини бир ярим марта оширди. Токарь Никифоров ва темирчи Золотухин ўртоқларнинг таклифлари меҳнат унумини икки марта ошириш имкониятини берди.

Ярим йил ичида «Андижон» нефть конидан 124 киши, «Средазнефтестрой» трестидан 65 киши курорт ва дам олиш уйларида бўлдилар. Пионерлар лагерларида 130 бола дам олди.

Меҳнаткашларга маданий хизмат анча кучайтирилди. Ёғ заводи ва «Андижон» нефть кони ҳузуридаги кутубхоналарга кўплаб янги бадиий ва сиёсий китоблар олинди. Стахановчилар ва ихтиро'чилар учун техника кабинетлари ташкил этилди. Спорт блан шуғулланувчи ишчилар сони анча кўпайди.

Корхоналарнинг ма'муриятлари ҳам меҳнатни муҳофаза қилиш, хавфсизлик техникаси ва санитария қоидаларига риоя этиш, ишчиларнинг маиший аҳволини яхшилаш, социалистик мусобақа ва стахановчилик ҳаракатини кучайтириш ишига ҳартарафлама ёрдам бериш юзасидан олган мажбуриятларини муваффақиятли бажардилар. Аммо Ленинск шаҳридаги ба'зи корхоналарнинг ма'муриятлари коллектив шартноманинг айрим моддаларини бажармадилар. Масалан, ёғ заводида иш ҳақи ҳамиша 2—3 кун кечикиб берилади. Завод ҳузурида жуда яхши боғ бўлишига қарамай, унда оммавий маданий-оқартув ишлари олиб борилмайди, боғ ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бу камчиликлар дарҳол тугатилиши керак.

В. ЛАНДИШЕВ.

«УМИД» АРТЕЛИНИНГ ИЛҒОРЛАРИ

Хева шаҳридаги «Умид» артелининг коллективи август ойи планини 109 процент бажарди. Ҳозир артель а'золари ўртасида учинчи квартал планини муддатидан олдин бажариш учун социалистик мусобақа қизиб кетди. Артель а'золари пландан ташқари сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар. Ўртоқ А. Раҳимов бошлиқ тикувчилик цехи айниқса яхши ишламоқда. Бу цехнинг стахановчи ишчиларидан О. Машарипова, О. Каримова, С. Абдуллаева, М. Рамазонов ўртоқлар кунлик топшириқни 150—200 процентдан бажариб, нуқул а'ло сифатли маҳсулот ишлаб чиқараётирлар.

Ўртоқ А. Абдуллаева бошчилик қилаётган гиламчилик цехи илғор цехлардандир. Бу цехнинг энг яхши стахановчиларидан Б. Жуманиёзова, Е. Искандарова, Р. Нурматова каби донгдор гиламчилар кунлик нормаларини 200—250 процентдан бажараётирлар. Цех а'золари учинчи квартал планини муддатидан олдин бажариш ва пландан ташқари 10 та гилам тўқиш мажбуриятини олдилар.

Артельнинг Б. Отажонов раҳбарлик қилаётган рўмол тўқиш цехи ҳам а'ло сифатли маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Ҳозир артельда а'ло сифатли маҳсулот ишлаб чиқарувчи 50 дан ортиқ ишчи бор.

Артель коллективи III квартал планини 20 сентябрьгача бажариш ва пландан ташқари 40 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш учун фидокорона ишламоқда.

А. БОБОЖОНОВ.

„Газетхонларнинг саволларига жавоблар“ [1)]

«Правда» газетасида 1949—50 йилларда «Газетхонларнинг саволларига жавоблар» деган рубрика остида босилган мақолаларни яқинда «Правда» нашриёти алоҳида тўплам қилиб нашр этди.

Тўпламга марксизм-ленинизм асослари, сиёсий иқтисод ва бошқа ижтимоий фанларга доир 9 мақола киритилган.

Булар орасида Ф. Черновнинг «Коммунизмда давлат сақланиб қоладими?», Ф. Хрустовнинг «Капитализмнинг кишилар онгидаги сарқитларига қарши кураш ҳақида», А. Леонтьевнинг «Икки системанинг бир даврда тинч яшаши ҳақида», В. Чепрановнинг «Капитализм шароитида планли хўжалик нима учун мумкин эмас?» деган мақолалари бор.

А. Қуропаткиннинг «Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг йўқолиб бориши ҳақида», «Қишлоқ хўжалик меҳнатини саноат меҳнатининг бир турига айлантириш ҳақида» деган мақолалари социалистик қишлоқ хўжалигимизнинг маданияти ва экономикасини янада ривожлантириш, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг қай тарзда йўқолиб бориши тўғрисидаги муҳим масалаларни ўз ичига олади. М. Колгановнинг «СССР нинг миллий даромади ҳақида» деган мақоласида СССР миллий даромадининг капиталистик мамлакатлар миллий даромадларидан тамоман фарқ қилиши, СССР миллий даромадининг тез сур'ат блан ўсиши ва ривожланиши фактлар блан тушунтириб берилади.

К. Плотниковнинг «Капиталистик мамлакатлардаги инфиляция ҳақида», А. Смирновнинг «Капиталистик мамлакатлар пулининг девалвация қилинишини қандай тушунса бўлади?» деган темадаги мақолалари капиталистик мамлакатларнинг пул системаси ва пул муомалалари масалаларига бағишланади. Бу мақолаларда Совет пул системасининг капиталистик мамлакатлар пул системаларидан принципиал фарқи кўрсатиб берилади.

Капиталистик мамлакатлар пул системаларига хос бўлган инфиляция ва девалвация масалалари капиталистик мамлакатлар экономикаси қонунлари блан боғланган ҳолда тушунтирилади. Бу мақолада капиталистик мамлакатларда инфиляция ва девалвация натижасида пул борган сари қадрсизланиб, харид қувватини тобора йўқотаётгани, бунинг натижасида меҳнаткашларнинг иқтисодий аҳволи оғирлашаётгани кўрсатилади.

«1950 йилнинг бошида, — дейди ўртоқ К. Плотников, — муомаладаги қоғоз пулларнинг миқдори урушдан илгаригига нисбатан Америка Қўшма Штатларида 4 мартадан кўпроқ, Англияда 3 марта, Францияда 11 марта, Италияда 47 марта, Японияда 106 марта кўпайди» (65—66 бетлар). Капиталистик мамлакатлар ўз пул системаларидан меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини янада оғирлаштириш асосида янги урушга тайёргарлик кўриш мақсадлари учун фойдаланиб келмоқдалар.

Тинчлик байроқдори бўлган социалистик мамлакатимизнинг пул системаси капиталистик мамлакатлар пул системасидан тамомила фарқ қилади. Социалистик экономикамизнинг урушдан кейинги беш йилликда янада ривожланиши асосида совет пул системаси тобора мустаҳкамланмоқда, у меҳнаткашларнинг турмуш даражаларини янада яхшилаш учун хизмат қилмоқда.

«Газетхонларнинг саволларига жавоблар» тўплами энг муҳим масалаларни ўз ичига олади ва шунинг учун ўқувчилар уни жуда қизиқиб ўқимоқдалар.

Ҳ. СОБИРОВ.

1) «Ответы на вопросы читателей». «Правда» газетасида босилган мақолалар тўплами. «Правда» нашриёти. Москва, 1950 йил, 70 бет.

Тўқимачилик саноатимизни юқори сифатли тола блан та'минлаш учун етилиб очилган пахтани сортларга ажратиб теришга алоҳида э'тибор берайлик!

Муҳаббат Саматова бир кунда 300 килограмм пахта терди

САМАРҚАНД, («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Пойариқ районидаги илғор колхозларда пахта териш сур'ати тобора кучаймоқда. Мўл ҳосилни йиғиб-териб олишга пухта тайёрлик кўрган колхозлар кундан-кунга кўпроқ пахта териб топширмоқдалар. Наримонов қишлоқ советидаги Калинин номли колхоз пахта топширишда илғорлар қаторида бормоқда. Бу колхоз ҳозиргача 70 тоннадан кўпроқ пахта топширди. Колхоз а'золари иш сур'атини янада тезлатиб, сентябрь ойида давлатга йиллик планнинг 50 проценти миқдорида пахта топширишга қарор қилдилар.

Тинчлик тарафдорлари Мурожаатига қўл қўйган чевар теримчилар кундан-кун кўпроқ пахта тераётирлар. Колхознинг илғор стахановчиси Муҳаббат Саматова 7 сентябрь куни 300 килограмм пахта териб, катта муваффақият қозонди.

Ғ. АШУРОВ.

Андижоннинг илғор колхозида

Андижон район, Ербоши қишлоқ советидаги Сталин номли колхоз а'золари 275 гектар ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан пахта ҳосили етиштириш мажбуриятини олганлар. Колхозчилар бу мажбуриятга яраша етиштирилган мўл ҳосилни йиғиб-териб олишнинг дастлабки кунларидаёқ яхши натижаларга эришмоқдалар. Колхозда графикка мувофиқ ҳар куни 9.600 килограмм пахта терилиши керак бўлса, бунинг ўрнига 22.000 килограмм ва ундан ортиқ пахта терилаётир. Колхоз сўнгги уч кун ичида давлатга йиллик планнинг 6 проценти миқдорида пахта топширди.

Колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Бакиров) теримга ажратилган колхозчиларнинг унумли ишлаши учун далада яхши шароит яратди. Ҳарбир бригадада кўчма ясли ташкил этилди. Теримчиларга далада икки маҳал иссиқ овқат пишириб берилабошлади. Оммавий-сиёсий ишларни яхши ўтказиш учун бригада шийпонлари ҳартарафлама яхши жиҳозлантирилиб, ҳар турли китоб ва бошқа адабиётлар блан та'минланди. Бу эса колхозчиларнинг ишга бўлган муҳаббатини янада оширди. Ҳозир теримга ажратилган 400 колхозчидан 45 киши 2 норма, 101 киши 1,5 норма бажармоқда. Колхозда терим нормасини бажармовчилар деярлик йўқ.

Колхознинг айрим бригада ва звенолари пахта теримида яна ҳам яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Ҳар гектардан 50 центнер пахта олиш учун курашаётган Ҳ. Содиқов ва А. Каримов ўртоқлар бошлиқ бригадалар кунлик пахта териш графигини 1,5—2 баравар бажармоқдалар. Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Аҳмаджон Маматалимов ва Турғунбой Раҳимов ўртоқлар бошлиқ звенолар бир кунда 3,5—4 процент пахта топшираётирлар.

Ўртоқ Абдувоҳид Каримов бошлиқ бригаданинг ҳарбир теримчиси мавсумда 10 минг килограмм пахта териш мажбуриятини олган. Ўтган йили 12 минг килограмм пахта териб «Меҳнат Қизил Байроқ» ордени блан мукофотланган Инобатхон Маткаримова ва Паттихон Ҳакимова, Қундузхон Ғафурова, Меҳринисо Ҳамроқулова, Санобархон Бозоровалар терим нормаларини икки-уч баравар бажармоқдалар. Бу илғор теримчиларнинг икки қўллаб пахта териш тажрибаси бошқа теримчиларга ҳам ўргатилганлиги натижасида, колхозда кўп пахта терувчилар сони кун сайин ошмоқда.

Сталин номли колхоз а'золари меҳнат унумини кундан-кун ошириб, сентябрь ойи ичида давлатга йиллик планнинг 66 проценти миқдорида пахта топшириш юзасидан янги мажбуриятлар олдилар.

М. АҲМАДЖОНОВ.
Ж. МУКАРРАМОВ.

Пахта далаларида

ФАРҒОНА область, Молотов районидаги Будённий номли колхоз теримчилари ўртасида Октябрьолди социалистик мусобақаси қизиб кетди. Колхозчилар давлатга пахта топшириш планини 20 октябрьгача бажариш мажбуриятини олиб, терим нормаларини анча ошириб бажармоқдалар. Колхозда 53 теримчи 100 килограммдан ошириб пахта тераётир. Чевар теримчилардан Инобатой Маҳкамова, Ҳалимахон Нуралиева, Турсуной Мамадалиевалар 180—210 килограммдан пахта термоқдалар.

Колхоз ҳар куни давлатга йиллик планнинг 2,5—3 проценти миқдорида пахта топшираётир.

Т Маҳмудов.

☆

НАМАНГАН область, Чуст район, Варзик қишлоқ советидаги Фрунзе номли колхозда стахановчи теримчилар кундан-кун кўпаймоқда. Ойшагул Шарипова, Умринисо Дадажонова, Ф. Абдураҳмонова, Ҳ. Шириновалар бу йил 7—10 минг килограммдан пахта териш мажбуриятини олиб, кунига 120—150 килограммдан термоқдалар.

Т. Хакимзода.
М. Набиев.

☆

СУРХОНДАР'Ё область, Денов район, Денов қишлоқ советидаги Каганович номли колхоз давлатга графикда белгиланганидан анча кўп миқдорда пахта топширмоқда. Колхозда терим нормасини ошириб бажарувчилар кундан-кун кўпаяётир. Иш яхши ташкил этилиши ва далада яхши шароит яратиб берилганлиги туфайли 450 теримчидан 90 киши 2 норма, 40 киши 3 норма бажармоқда. Қолган теримчилар ҳам кунлик терим нормасини тўла ва ошириб бажараётирлар.

И. Эрдонoев.

☆

ТОШКЕНТ область, Тошкент қишлоқ район, Эркин қишлоқ советидаги Сталин номли йириклашган колхозда пахта йиғим терими уюшқоқлик блан ўтмоқда. Колхознинг ўртоқ Йўлдош Тўйчибоев бошлиқ бригадаси пахта теримида бошқа бригадалардан олдинда бораётир. Бригададаги 30 теримчининг ҳаммаси нормасини ошириб бажармоқда. Раҳбар Жўраева, Хосият Раҳимбердиева, Салтанат Каримова, Лутфи Раззоқова ва Эмин Саидвалиев каби стахановчи теримчилар кунига 60 килограмм ўрнига 160—180 килограммдан отбор сорт пахта термоқдалар.

С. Умаров.

☆

САМАРҚАНД область, Жиззах район, Тоқчилик қишлоқ советидаги Энгельс номли колхознинг ўртоқ Хоним Жабборова бошлиқ звеноси бу йил 6 гектар ернинг ҳар гектаридан 70 центнердан пахта ҳосили етиштириш мажбуриятини олган. Звенонинг ҳамма а'зоси мавсумда 12—15 минг килограммдан пахта териш учун курашмоқда. Стахановчи теримчи Норқулова, Турдибоева, Мавлонова ва звено бошлиғи Жабборова теримнинг дастлабки 20 куни ичида 3.000—3.500 килограммдан пахта тердилар.

Ж. Жўраев.
Н. Сувонқулов.

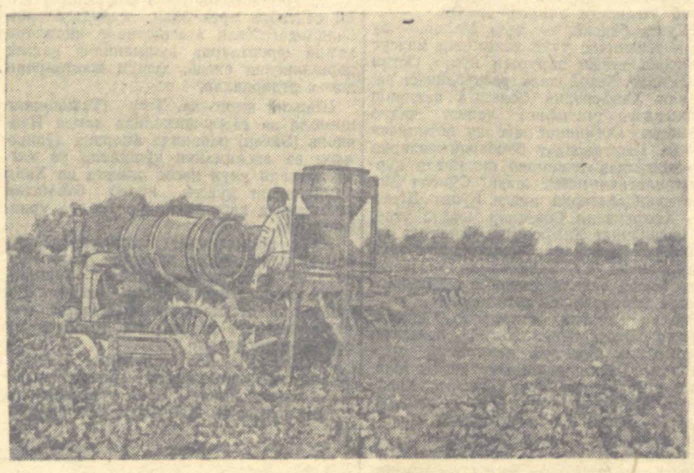

Бухоро область, Вобкент районидаги Сталин номли колхоз далаларида пахтани машина блан териш учун ажратилган участкаларда ғўза баргини сун'ий равишда тўкиш бошланди. **Суратда:** тракторга ўрнатилган пуркагич пахта даласида.

Я. Каминер фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Хом пахтани теришга йўл қўйилмасин

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг «1950 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашни уюштириш ҳақида» қабул қилган Қарорларида давлатга топшириладиган пахтанинг энг ками 80 проценти отбор, биринчи ва иккинчи сортга топширилиши кераклиги кўрсатилган. Партия ва ҳукуматнинг бу қарорида сентябрь ойида пахтани нуқул отбор сортга топшириш зарурлиги та'кидланади.

Бу муҳим кўрсатмани муваффақиятли адо этиш учун теримнинг дастлабки кунидан бошлаб пахтани сортларга ажратиб теришга жиддий э'тибор бериш ва давлатга топшириладиган пахтанинг стандартга мувофиқ бўлиши учун курашиш зарур. Лекин Хоразм областида пахтани сортларга ажратиб теришга жиддий э'тибор берилмаётир. Бу эса, область партия, совет ташкилотлари раҳбарлари, колхоз правлениеларининг ўтган йили пахта териш ва давлатга топширишда сортларга аҳамият бермаганлик орқасида ёмон натижалар келиб чиққанлигидан тегишли сабоқ олмаганликларини кўрсатади.

Гурлан районидаги Оржоникидзе номли колхознинг дастлабки кун давлатга топширган 500 килограмм пахтаси нормадагидан анча миқдорда ортиқ нам эканлиги аниқланди. Тайёрлаш пункти бу пахтани қуритиш учун колхозга қайтарди. Шунингдек, «Коммуна» колхози ҳам тайёрлаш пунктига стандартда кўрсатилганидан анча ортиқ намликда бўлган пахтани тайёрлаш пунктига келтирмоқда. Бу колхознинг пахтаси ҳам қабул қилинмай қайтарилаётир.

Манғит районидаги «Пахтакор», «Қизил қўшин» ва Тельман номли колхозларнинг тайёрлаш пунктига олиб келган анча пахтаси қабул қилинмай қайтарилди. Текшириш натижасида ма'лум бўлишича, бу колхозларда кўплаб пахталар хом терилган. Теримчиларга етилган пахтани териш зарурлиги тушунтирилмаган.

Хоразм областида пахта терими бошланганига ҳали ҳечқанча вақт бўлгани йўқ. Шу муддат ичида областьнинг Янгибозор, Урганч, Қўшкўпир, Янгиариқ ва бошқа районларидан етилмаган пахтани териш ва тайёрлаш пунктларига сортларини аралаштириб олиб келиш фактлари юз бермоқда. Айниқса, Гурлан ва Манғит районларида аҳвол ачинарлидир. Шунинг учун ҳам бу районларда топширилаётган пахтанинг фақат 32—36 процентигина отбор сортга қабул қилинмоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг пахта йиғим-теримини ўтказиш тўғрисидаги Қарорига мувофиқ, теримчиларга пахтанинг сортлари тушунтирилиши, бригада хирмонларида теримчилардан пахтани қабул қилиб олишга пахта сортларини яхши биладиган кишилар қўйилиши керак эди. Хоразм областининг кўп колхозларида бунга мутлақо э'тибор берилмаётир. Янгибозор район, Бошқиршайх ва Оёқдўрмон қишлоқ советларида ҳатто колхоз раҳбарлари ҳам давлатга хом ва сорти аралашган пахта топширганда ўзлари учун қанчалик зарар келишини яхши билмайдилар. Бу ердаги теримчиларга отбор сорт пахта терганлик учун қўшимча меҳнат куни ёзиш зарурлиги тушунтирилмаган.

Хоразм область партия, совет ташкилотларининг раҳбарлари, тайёрлаш органлари ва колхоз правлениелари пахтани сортларга ажратиб териш устидан қаттиқ назорат ўрнатишлари, давлатга кўп миқдорда отбор ва биринчи сорт пахта топшириш учун курашишлари керак.

Б. ПУЛАТОВ.

Илғор теримчилар

Самарқанд областининг Зомин районидаги колхозларда пахта йиғим-терими кундан-кун кучаймоқда. Райондаги Сталин номли колхозда пахта теримининг дастлабки кунлариданоқ бешмингчилар ҳаракати авж олмоқда. Теримчилардан Ханифа Ғойибназарова, Хосият Ҳожиева каби ўртоқлар шу кунларда 109 — 112 килограммдан пахта термоқдалар. Колхозчилар пахта тайёрлаш йиллик планини октябрь ойи ичида бажариш учун курашмоқдалар.

Ҳ. ҚАЮМОВ.

Шаҳрисабз ва Китоб районларида пахта сортлари бузилмоқда

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети «1950 йилги пахта ҳосилини териш ва тайёрлашни уюштириш тўғрисида»ги Қарорида пахтанинг сортини бузиб териш ҳолларига қат'иян йўл қўймасликни талаб қилган эди.

Аммо Қашқадар'ё областининг йирик пахтакор Шаҳрисабз ва Китоб районларидаги колхозларда партия ва ҳукуматнинг бу кўрсатмаси бажарилмаётир. Теримчилар пахта сортлари блан таништирилмагани ва уларнинг иши устидан назорат қилинмаётганлиги орқасида ҳар иккала районнинг кўпчилик колхозларида пахтанинг сортларини аралаштириб териш ва сифатини бузиш ҳоллари кўплаб юз бераётир.

Шаҳрисабз районидаги кўпгина колхоз давлатга отбор ва биринчи сорт пахтани кам топширмоқда. Ўзбекистон қишлоқ советидаги Сталин номли колхоздаги 300 теримчининг фақат 10 проценти кўп хонали этак блан та'минланган. Колхоз раиси ўртоқ Имомова буюртма этакларни ҳархил баҳона блан олмасдан келади. Колхоз 6 сентябрьгача давлатга бир центнер ҳам отбор сорт пахта топширмади.

Новқат қишлоқ советидаги Энгельс номли колхознинг ҳамма бригада ва звеносида пахта ёппа очилган. Лекин бу колхозда терим сур'ати жуда суст бормоқда. Бунинг устига, пахта сортларининг бузиб терилишига йўл қўйилмоқда. Колхоз давлатга сентябрьнинг биринчи беш кунида йиллик планнинг бор-йўғи 1,3 проценти миқдорида пахта топширди. Шундан отбор сорт 0,01 процентни ҳам ташкил қилмайди. Бу колхоздаги теримчилар пахтани аралаштириб термоқдалар. Кўп колхозчиларда этак йўқ. Шаматон қишлоқ советидаги Охунбобоев номли, Ўзбекистон қишлоқ советидаги Каганович номли, Кунчиқар қишлоқ советидаги Калинин номли колхозларда ҳам пахтанинг сортлари аралаштириб терилаётир.

Китоб районидаги колхозлар отбор ва биринчи сорт пахтани айниқса кам топширмоқдалар. Район давлатга сентябрьнинг бир беш куни ичида йиллик планнинг 3,4 проценти миқдорида пахта топширган бўлса, бундан фақат 43 тоннасигина отбор сортни ташкил қилади. Райондаги ўнлаб колхоз деярлик отбор сорт пахта топширмаётир.

Посёлка советидаги «Янги турмуш» (раиси ўртоқ Ҳолиқов), Пахтаобод қишлоқ советидаги «Қизил шарқ» (раиси ўртоқ Аҳмедов) колхозлари пахтанинг сортларини ажратиб теришга алоҳида э'тибор бермоқдалар. Бу колхозларда теримчилар уч хонали этак блан та'минланган. Теримчиларнинг иши устидан доимий назорат қилиб борилади. Ҳар бир теримчи мумкин қадар кўпроқ отбор сорт пахта теришга интилади. Лекин бу колхозларнинг тажрибаси районнинг бошқа колхозларида амалга оширилмаётир.

Пахтаобод қишлоқ советидаги Ворошилов номли колхоз (раиси ўртоқ Раҳимов)да пахтанинг сортларини аралаштириб ифлос териш, чаноқларда қолдириш ҳоллари кўплаб содир бўлмоқда. Звено хирмонлари тайёрланмагани орқасида терилган пахталар зах ерларга, ғўза қатор ораларига тўкилиб, ифлос қилинмоқда. Шунинг учун ҳам бу колхоз терим бошлангандан бери отбор сорт пахта топширмай келади.

Шаҳрисабз ва Китоб район партия ва совет ташкилотлари, пахтачилик бўлимлари бундай аҳволга қарши кескин кураш олиб боришлари ва давлатга отбор сорт пахта топширишни та'мин этишлари лозим.

Р. МУРОДОВ.

Қўш қатор пахта терувчи машина учун кадрлар

Бу йил республикамизда пахтанинг бир қисми машина блан терилади. Пахтани машина блан териш учун асосан СХМ—48 маркали бир йўла ўтганда бир қатор пахтани терадиган машина қўлланади. Шу блан бирга пахта далаларимизда 100 та СХНД маркали бир йўла ўтганда икки қатор пахтани терадиган машина ишлатилади. Бу машинанинг пахта терувчи қисми икки қатор ўрнатилган горизонталь шпиндельлардан иборат.

СХНД машинаси ўтган йили «Ўзбекистон ССР бешйиллиги» совхозида синовдан ўтказилганда яхши натижалар берган эди. Икки қатор пахта терадиган машина бир қатор терадиган машинага нисбатан бирмунча афзалликларга эга. Масалан, қарийб икки марта унумлироқ ишлаб, ёнилғи ва мойлаш материалларини ҳам икки марта тежаб сарф этади. Пахтани машина блан теришдан илгари ғўза баргларининг тўкилган бўлиши шарт эмас. Бу машина эрталаб шудринг кўтарилмасдан ҳам пахтани тераверади, шу сабабли машина кун бўйи кўпроқ вақт ишлайолади.

Машинанинг бункери (терилган пахта йиғиладиган қисми) тракторнинг кейинига, терувчи аппаратлари эса ёнига жойлаштирилганлиги сабабли тракторнинг олди ва орқасига оғирлик баравар тушади ҳамда ҳайдовчининг рўпараси тўсилмайди, демак тракторни чапга ва ўнгга буриб ишлатиш ва тракторни бошқариш осон (бир қатор терадиган машинани фақат чапга буриб ишлатиб бўлади, чунки бункери ўнг томонга жойлаштирилган).

Яқинда Тошкент пахтачиликни машиналаштириш мактаби ҳузурида махсус қисқа муддатли курс ташкил этилиб, СХНД маркали қўш қатор пахта терадиган машина учун 64 ҳайдовчи-механик тайёрланди. Ўқувчилар республикамизнинг барча районларидан келган ва асосан ўтган йили пахта терувчи машинада ишлаган универсалчи тракторчилардан иборат эди. Курсни Давлат пахтачилик махсус конструкторлар бюросининг старший инженери ўртоқ Б. Е. Станкевич олиб борди. Курсни битирувчилардан 41 киши а'ло ва яхши баҳога имтиҳон бердилар.

И. СОЛИХОВ.

Босилмаган хабарлар изидан

Редакциямизга келган бир хабарда Наманган шаҳридаги область Маданият уйи малакали ходимлар блан та'мин этилмаганлиги, лекция ва суҳбатлар 2—3 ойлаб ўтказилмай келаётганлиги, кўрсатилган эди.

Наманган область ижроия комитети ҳузуридаги маданий-оқартув ишлари бўлимининг мудири ўртоқ Эгамбердиев бу хабар юзасидан текшириш ўтказилиб, унда кўрсатилган фактлар тўғри топилганлиги ҳақида редакциямизга хабар қилди.

Маданият уйининг бош инспектори Нурматов ўз вазифасига мас'улиятсизлик блан қараб келганлиги учун ишдан бўшатилди.

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

Одамнинг пайдо бўлиши ҳақида фан ва дин

Одамнинг келиб чиқиши ва унинг тараққиёт йўлларини аниқлашда кўп замонлардан бери икки қарама-қарши куч—материалистлар ва идеалистлар ўртасида қаттиқ кураш борди. Идеалистлар эксплоататор синфлар манфаати учун текинхўрлар томонидан кашф этилган ва фан блан ҳечқандай алоқаси бўлмаган динга асосланиб, одамзодни қандайдир илоҳий куч тупроқдан, лойдан яратган, шунинг учун ҳам одамлар илоҳиётнинг ер юзидаги вакиллари, улар эксплоататор синфларга хизмат қилиши керак деб да'во қилиб келдилар.

Фан асосида, диалектик қонунлар асосида, дун'ё сирларини ўрганучи материалистлар идеалистларга қарши ўлароқ одамнинг келиб чиқиши ва унинг тараққиёт йўлларини диалектик материализм асосида тўғри ҳал этдилар.

Органик дун'ёнинг тараққиёт қонунини кашф этган Чарльз Дарвин одамнинг келиб чиқишини аниқлаш устида қунт блан ишлади ва бу ҳақда қимматбаҳо та'лимот қолдирди.

Кишилик дун'ёсининг энг улуғ мутафаккирлари Маркс—Энгельс ўзларининг классик асарларида инсоният тарихининг тараққиёт қонунини кашф этдилар. Улар одамнинг келиб чиқиши ҳақидаги ҳарқандай диний қарашларга қаттиқ зарба бериб, бу тўғрида бирданбир тўғри ва фан асосида илмий та'лимот яратдилар. Улуғ доҳийларимиз Ленин ва Сталин марксизм та'лимотини бойитдилар, тараққиётнинг душмани бўлган динга қарши кураш йўлларини кўрсатиб бердилар.

☆

Одамсимон маймунлар бундан бирнеча юз минг йиллар аввал яшаган, уларнинг уруғларини ҳозирги вақтда учратиш мумкин эмас. Ҳозирда яшаб турган шимпанзе, горилла, орангутанг ва гиббон сингари маймунлар тузилиш жиҳатидан одамга ўхшаб кетсалар ҳам, одамни бу маймунлардан тарқалган деб бўлмайди.

Одамсимон маймунлар шимпанзе, горилла ва бошқа маймунлар каби ўрмонларда яшамас эдилар. Одамсимон маймунларнинг кейинги вақтларда Хитойнинг Пекин вилояти яқинида, Ўзбекистоннинг Сурхондар'ё области, Бойсун районидаги Тешиктош ғоридан ва бошқа жойлардан топилган суяклари уларнинг тоғлиқ жойларда, ғорларда, очиқ ерларда яшаганликларини исбот қилади.

Одамсимон маймунлар ерда юрганларида қўлларини ишлатиш одатини ташлаб, тикка икки оёқ блан юришга ўрганабошладилар. Энгельснинг айтишича, шу блан «...маймундан одамга айланиш учун қат'ий қадам қўйилди». («Табиат диалектикаси», сиёсий адабиётлар нашриёти, 1948 йил, 134 бет).

Ўрмонларда яшовчи маймунлар тропик дарахтларнинг мазали мевалари ёки ниш уриб, эндигина чиқаётган ширин новдалари ва дарахт уруғларини исте'мол қилганлар. Дов-дарахтсиз ғорларда яшовчи одамсимон маймунлар эса ўсимлик илдизлари, ҳашаротлар ва парранда тухумларини еганлар. Кейинчалик одамсимон йирик маймунлар илдиз ва парранда тухуми блан овқатланишга қаноат қилмай, секин-секин ҳайвон гўштини исте'мол қилабошладилар. Одамсимон маймунларнинг ҳайвонларни ўлдириши, уларнинг терисини шилиши ва энг кучли йиртқич ҳайвонлардан сақланишлари зарур бўлиб қолди.

Дарахтсиз ерларда яшаган австралопитеклар (одамсимон «жануб маймуни») учун бу ишларни қилишга қўл ва оёқларидаги тирноқлари ҳам, энг кучли ҳисобланган озиқ тишлари ҳам ўтмаслик қилди.

Бу маймунлар майда ҳайвонлар блангина озиқланар, шуларни ов қилиш, ўлдириш, бурдалаб ейишнигина уддалайолар эдилар. Аммо ёввойи эчки, бизон сингари йирик ҳайвонларнинг терисини шилиш учун уларнинг тишлари ва тирноқлари кифоя қилмаган. Одамсимон маймунлар тез югирадиган ҳайвонларнинг орқасидан қувлаган вақтларида уларга тош отганлар, йиртқич ҳайвонлар уларга ҳужум қилган вақтда қўлларига йўғон бутоқли таёқлар олиб ўзларини ҳимоя қилганлар. Кейинчалик улар суякларни оғир тош блан синдиришга, ҳайвонларнинг терисини ўткир қиррали тошлар блан шилишга ўрганганлар. Бу эса меҳнат фаолиятининг бошланишидан, я'ни одам меҳнатининг бошланишидан дарак берар эди.

Меҳнат жараёнида ер юзида биринчи одамлар пайдо бўлди. Ҳайвонот дун'ёсидан кишилик дун'ёсига ўтишдаги энг катта қудратли тараққиёт—бу меҳнатдир. Энгельснинг айтишича, меҳнат — қуроллар тайёрлашдан бошланди. Демак бизнинг энг қадимги аждодларимиз тош пичоқлар ва болталар ясайдиган бўлган пайтдан бошлаб одамсимон маймунлардан чиққанлар ва энг қадимги одамларга айланганлар.

Юзминг йиллар мобайнида инсонлар меҳнат қилиш жараёнида биринчи одамсимон маймунлар ва улардан тарқалган одамлар пайдо бўлди. Шу тараққиёт жараёнида маймунсимон кўриниш борган сари заифлашди ва сўнгра йўқолиб, одамлик хусусияти пайдо бўлди. Қўлнинг озодлиги, гавданинг иш жараёнидаги ҳаракатлари маймундан одамга ўтишда катта роль ўйнади. Тикка юришга ўтиш эса гавданинг барча а'золарига катта та'сир қилди. Натижада мускуллар суякларга янада мустаҳкам ўрнашди, ёпишди ва гавда а'золарини эса мутаносиб, баравар ушланиб туришига йўл очди. Гавда суякларининг тузилишида кучли ўзгаришлар ҳосил бўлди. Бу ҳолнинг равшан далили учун кишининг орқа умуртқа суяк поғонаси ва кўкрак суякларини маймун суякларига солиштириб кўришнинг ўзи кифоя қилади.

Аммо аҳвол анатомик тузилишнинг ўзгариши блангина чегараланиб қолмади. Одам қўлининг секин-аста такомиллашиб бориши ва шу блан бирқаторда, оёқларни тикка юриш сари ривожлана ва мослашабориши ҳам организмнинг бошқа қисмларига та'сир кўрсатди. Қўлнинг тараққий қилиши, меҳнатнинг тобора мураккаблашиб бориши натижасида инсоннинг табиат устидан бошлаган ҳукмронлиги одамнинг онгини анчагина кенгайтирабoрди.

Фан, инсоннинг босиб ўтган тараққиёт процессини уч босқичга бўлади. Биринчи босқич—одамсимон маймунлар даври бўлиб, бу босқич жамият тарихида ярим миллион йилни ўз ичига олади. Иккинчиси эса—неандерталь деб аталиб, 400 минг йилни, учинчиси — ҳозирги замон кишилари яшаган давр бўлиб, бу давр 100 минг йилни ўз ичига олади. Неандерталь кишиларнинг бош мияси ҳозирги замон кишиларининг миясига ўхшаш бўлиб тузилган. Демак бундан ма'лумки, меҳнат қилиш киши миясига катта та'сир кўрсатган.

Маймундан одамга айланиш жараёнида меҳнатнинг қўлга та'сири яна ҳам зўр бўлган. Меҳнат жараёни қўлнинг иштирокисиз ҳеч мумкин эмас. Шунинг учун ҳам қўл меҳнат қилишдаги энг муҳим а'золардан бири бўлиб ҳисобланади.

Меҳнат қилиш натижасида инсонлар бир-бирига янада жиплашдилар, инсоннинг қўллари, мияси ва гавдаси тараққий этди. Меҳнат натижасида организмдаги бўлган ўзгаришлар наслдан-наслга ҳам ўтди. «Шундай қилиб,—дейди Энгельс,—қўл фақат меҳнат қилиш органи бўлиб қолмай, балки у меҳнатнинг маҳсули ҳамдир». (Ўша китоб, 135 бет).

Кейинги тараққиёт жараёнида тан, гавда тузилиши ўзгарибгина қолмасдан, балки у сифат томонидан ҳам ўзгарди, борган сари мураккаблашди. Бунинг натижасида кишилик жамияти келиб чиқди.

Меҳнат ишлабчиқариш муносабатлари, киши онгининг ўсишига ва тараққиётига олиб келди. Ишлабчиқариш жараёнида кишилар бир-бирлари блан доимий алоқа боғлаб, табиатдаги оғир ҳодисаларни енгиш учун биргаликда курашдилар. Шу сабабли ҳам Энгельс «... меҳнатнинг ривожланиши, зарурият орқасида, жамият а'золарининг янада яқинроқ жиплашувига ёрдам берди, чунки шунинг орқасида бир-бирларига ёрдам қилиш, биргалашиб ишлаш тез-тез учрайдиган ҳодисалардан бўлиб қолди ва бу биргалашиб ишлашнинг фойдасини англаш жамиятнинг ҳарбир айрим а'зоси учун равшанроқ бўлаборди». (Ўша китоб, 136 бет) деб ёзган эди.

Натижада уюшган кишилар шу даражага етдиларки, улар бирлашиб ишлашлари туфайли бир-бирларига «нимадир айтиш эҳтиёжи» туғилди. Бу эҳтиёж кейинчалик ўзига керакли бўлган органни вужудга келтирди. Маймуннинг тараққий қилмаган хиқилдоғи аста-секин, лекин тўхтовсиз тараққий топаборди, оғиз органлари секин-аста аниқ ва равшан овозлар чиқаришга ўрганди. Бу ҳақда ўртоқ Сталин қуйидагиларни ёзган эди: «Агар маймун тўрт оёқ блан юрадиган ҳайвон даражасида қолаберса, агар маймун қаддини ростлаб тик турмаса, ундан тарқалган одам ўпкасидан ҳамда овоз чиқарадиган бўғзидан бемалол фойдаланаолмас эди ва бинобарин гаплашиш қобилияти ўсмас ва бу нарса одам онгининг ўсишига жуда катта тўсқин бўларди. ... агар маймун икки орқа оёғини босиб тик турмаса, ундан тарқалган одам ҳамиша тўрт оёқлаб юраберарди ва фақат ерга қараб ёлғиз ердан тасаввур оларди, холос; одам юқорига ва атроф-теварагига қарайолмас ва бинобарин унинг мияси тўрт оёқли ҳайвонлар онгидан ортиқ таассурот ололмас эди. Бу ҳоллар одам ақлининг ўсишига жуда катта мони' бўларди.

Демак, онгнинг ўсиши учун а'золарнинг тегишлича яхши тузилмоғи ва а'золардаги асабларнинг ўсмоғи керак». (И. В. Сталин. Асарлар, I том, 356 бет).

Аввало меҳнат, сўнгра меҳнат блан бирга ма'ноли қилиб сўзлашга ўрганиш маймун миясини одам миясига яқинлаштирди. Миянинг тараққий қилиб бориши блан бир вақтда унинг энг яқин қуроллари бўлмиш сезиш органлари ҳам тараққий қилаборди. Маймундаги энг қўпол бошланғич формадаги билинар-билинмас бўлган тана сезгиси одам қўлининг тараққий этиши блан меҳнат қилиш орқасидагина камолга етди. Эшитиш органининг тегишли равишда камол топиши эса сўзлашнинг келиб чиқиши блан боғлиқ бўлди.

Энгельс фикрича, қўл, сўзлаш органлари ва миянинг биргалашиб ишлаши натижасида айрим шахсларгина эмас, балки жамиятда ҳам, одамлар тобора мураккаброқ ишларни бажариш, ўз олдиларига тобора юқорироқ мақсадларни қўйиш ва уларга эришиш қобилиятини ҳосил қилдилар.

Энгельснинг бу фикрлари буюк физиолог, олим, академик И. П. Павловнинг киши ва ҳайвонларнинг юқори нерв фаолияти ҳақидаги та'лимотларида яна ҳам ёрқин ифодаланди.

Бутун ҳайвонот дун'ёси, шунингдек кишилик дун'ёси ҳам унинг пайдо бўлиши ва тараққиёти дин тарғиб қилган қандайдир ташқи, илоҳий куч ва унинг та'сири орқасида бўлмай, балки ижтимоий тараққиёт йўли блан вужудга келди. Демак, инсонни яратган илоҳиёт эмас, балки меҳнатдир.

Илғор совет фани одамнинг пайдо бўлиши ҳақидаги ҳарқандай идеалистик, метафизик ва диний-хурофотларга кескин зарба берди. Совет фани одамнинг пайдо бўлиши ҳақидаги тескаричи буржуа назарияларига, Америка ва Англиядаги сохта фан вакилларига қарши кескин кураш олиб бормоқда. Ҳозирги замон буржуазия тескаричи олимларидан американи одамхўр, хоин Фогт ва бошқа назариячилар одамнинг кўпайишига ҳожат йўқ, одамларни камайтириш керак деган Мальтуснинг тескаричи назариясини тарғиб этмоқда. Улар касал одамларни боқиб, даволаш учун касалхоналар керак эмас, деб да'во қилаётирлар. Америкали тескаричи назариячилар одамларни камайтириш учун уруш қилиш ёки эпидемияни кучайтирмоқ керак, деб ўзларининг тажовузкорликдан иборат бўлган планларини амалга оширишга ҳаракат қилаётирлар. Америкали тескаричилар одамнинг келиб чиқишини илоҳиётга, динга боғлаб тескаричи морганизм назариясини тарғиб қилмоқдалар.

Аммо уларнинг бу зарарли назариялари марксизм-ленинизм назарияси томонидан кескин зарбага учраётир. Марксизм-ленинизм назарияси ўзининг ҳаққонийлиги блан ҳарқандай диний назарияларга қаттиқ зарба бермоқда. Бу илғор назария блан қуролланган большевиклар партияси ҳарқандай диний назарияларга қарши актив кураш олиб бормоқда. Чунки, «Партия динга нисбатан бетараф бўлолмайди ва у ҳарқандай ва ҳархил диний хурофотларга қарши, динга қарши пропаганда олиб боради, чунки партия фан тарафдоридир, диний хурофот эса фанга қаршидир, чунки ҳарқандай дин фанга қарама-қаршидир...» (И. В. Сталин, Асарлар, 10 том, 132—133 бетлар).

Марксизм-ленинизм ғоялари блан қуролланган большевиклар партияси, ҳарқандай диний хурофотларга қарши кескин зарба бериб, совет фанининг равнақи, гуллаб-яшнаши учун тинмай курашиб келмоқда.

М. УМАРОВ.

Хавфсизлик Советининг 12 сентябрьдаги мажлиси

НЬЮ-ЙОРК, 12 сентябрь. (ТАСС). Хавфсизлик Совети бугунги мажлисда америка авиациясининг Хитой территориясини бомбардимон қилганлиги тўғрисида Хитой халқ республикаси ҳукуматининг шикоятини қараб чиқишга киришди. Бу масала юзасидан Хавфсизлик Советининг муҳокамасига икки резолюция лойиҳаси тақдим этилган. Буларнинг бири Совет Иттифоқининг резолюцияси бўлиб, бу резолюция қонунга хилоф ана шундай ҳаракатларни қоралайди ва Қўшма Штатларни бундай бомбардимонларни тақиқлашга чақиради; иккинчиси Америка Қўшма Штатларининг резолюцияси бўлиб, бу резолюция бомбардимонларни «текшириш» учун комиссия тузишни кўзда тутади.

Шикоят Хитой халқ ҳукумати томонидан берилган бўлса ҳам, Қўшма Штатлар 11 сентябрьда СССРнинг Хитой ҳукумати вакилларини Хавфсизлик Советига чақириб, уларнинг фикрини эшитиш тўғрисидаги таклифини ўз та'сирида бўлган делегацияларнинг ёрдами блан қабул қилдирмади. Бундан ташқари, совет резолюцияси 31 августда, Америка Қўшма Штатлари резолюцияси эса 1 сентябрьда тақдим этилганига қарамай, америка делегацияси Хавфсизлик Советида биринчи навбатда америка резолюциясини муҳокама қилдириш учун уриниб кўрди.

Хавфсизлик Советининг раиси Жебб мажлисни очганидан кейин, Хавфсизлик Совети агар Америка Қўшма Штатлари резолюциясини биринчи навбатда кўриб чиқадиган бўлса, Хавфсизлик Советининг тартибот қоидаларини бузган бўлади, деб э'тироф қилди. Жебб шу ондаёқ, Хавфсизлик Совети совет резолюциясига ҳам, америка резолюциясига ҳам тааллуқли масалани даставвал умумий тарзда муҳокама қилсин, шундан кейин эса қайси резолюцияни биринчи галда овозга қўйиш кераклиги тўғрисида қарор қабул қилсин, деб таклиф этди.

Америка Қўшма Штатлари вакили Остин ўз нутқида Хавфсизлик Советининг тартибот қоидаларини бузишга очиқдан-очиқ да'ват этиб, Хавфсизлик Совети Америка Қўшма Штатлари резолюциясини биринчи навбатда овозга қўйсин, деб талаб қилди.

Жебб Англия вакили сифатида гапириб, Остиннинг талабини қувватлади.

СССР вакили Я. А. Малик Остин томонидан келтирилган далиллар асоссиз эканлигини айтиб, Остинга қаттиқ зарба берди. Остиннинг таклифи, — деди Малик, — Америка Қўшма Штатларининг резолюциясини биринчи навбатда овозга қўйишни талаб этади. Бу таклиф Хавфсизлик Советининг вақтини тежаш ўрнига масаланинг муҳокамасини кечиктиради.

Малик дедики, Хавфсизлик Совети тартибот қоидаларига риоя қилиши керак ва асосий таклифларни тақдим этилиш вақтига қараб муҳокама қилиши лозим. Совет резолюцияси олдин тақдим этилган эди, шу сабабдан бу резолюция биринчи навбатда овозга қўйилиши керак. Малик сўзини давом эттириб қуйидагиларни айтди: «Кўпдан буён Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини ва Хавфсизлик Советининг тартибот қоидаларини бузиш йўлига ўтган Қўшма Штатлар ҳозирги пайтда тартибот қоидаларини яна бузмоқчи бўлиб ўзининг механистик овоз бериш усулини яна ишга солмоқда. Қўшма Штатлар делегацияси фактларни бузиб кўрсатишдан ҳам қайтмаётир.

Остин 11 сентябрьдаги сўзида, Совет Иттифоқи Хитой территориясининг бомбардимон қилинганлиги тўғрисидаги масалани ўз мақсадларини кўзда тутиб Хавфсизлик Советининг кун тартибига киргизишга муваффақ бўлди, деган эди. Малик унинг бу сўзига жавоб қайтариб айтдики, Тайванга бостириб кирилганлиги тўғрисидаги масала каби, бу масала ҳам Хавфсизлик Совети олдига Хитой халқ ҳукумати томонидан қўйилганлиги бутун дун'ёга ма'лум. Остиннинг да'воси ҳақиқатга тўғри келмайди. Малик дедики, совет вакили Хавфсизлик Советининг раиси сифатида август ойи мобайнида Хитой ҳукуматининг шикоятини Хавфсизлик Советининг муҳокамасига қўйиб келди. Остиннинг бу масалаларнинг кун тартибига киргизилишидан мақсад гўё Қуриядаги «Бирлашган Миллатларнинг қуролли кучлари»ни обрўсизлантиришдан иборат эди деган да'восига тўхталиб, Малик бу гаплар нотўғри эканлигини уқдириб ўтди. Бирлашган Миллатларнинг қуролли кучлари эмас, балки америкаанинг қуролли кучлари Қурия халқига қарши агрессия қилмоқда, деди Малик.

Малик сўзини давом эттириб дедики, ҳар икки масаланинг Хавфсизлик Совети кун тартибига киргизилиши Қўшма Штатларнинг Қуриядагина эмас, балки Тайванда ҳам, Хитойда ҳам агрессор эканлигини исбот қилади. Қўшма Штатлардаги ҳукмрон доиралар Қуриядаги урушга аралашиб, Тайванга бостириб кириш ва Хитойнинг тинч аҳолисига ҳужум қилиш йўли блан агрессия доирасини кенгайтирмоқдалар. Қўшма Штатлар делегацияси Хитой вакилини Хавфсизлик Советига чақиришни кўзда тутган таклифнинг қабул этилишига халақит бериб, ҳозирги вақтда Хавфсизлик Советида ўз резолюциясини қабул қилдиришга уринмоқда. Тамомила равшанки, — деди Малик, — Хавфсизлик Совети бирор мамлакатга комиссия юбориш тўғрисидаги масалани комиссия юбориладиган мамлакатнинг иштирокисиз ҳал этаолмайди. Қўшма Штатлар манфаатдор мамлакатлар блан маслаҳатлашмай, ўз вакилларини ва ўз комиссияларини истаган томонга юборишга кўникиб қолган. Аммо озод халқлар америкали гаулейтерлар ва агентларнинг хоҳлаган томонларга боришларига рухсат бермайдилар.

Қўшма Штатлар, — деди Малик, — Хавфсизлик Совети Хитой халқ ҳукумати блан маслаҳатлашмай ва Хитой ҳукуматининг розилигини олмай Хитойга комиссия юбориб, америкаанинг сурбетларча ишлатаётган методларини қабул қилсин, деб таклиф этади. Америка Қўшма Штатлари вакили буни таклиф этиш блангина қолмай, балки фавқулодда тартибот қоидалари ёрдами блан ўз таклифини тез қабул қилдиришга ҳам уринмоқда. Хавфсизлик Совети қонунга хилоф бўлган бу йўлга ўтмаслиги керак.

Остин Хавфсизлик Совети ҳозирги вақтда америка авиациясининг Хитойни бомбардимон қилганлиги тўғрисида етарли даражада ма'лумотга эга эмас деб да'во қилган эди. Малик унинг бу да'восига жавобан айтдики, Чжоу Энь-лайнинг Хавфсизлик Советига юборган мактубида ана шу бомбардимонларга доир ма'лумотлар бор. Бундан ташқари, Хавфсизлик Совети Остиннинг гапини ҳам эшитди. Остин Америка аэропланлари Хитойнинг ҳаво чегарасини бузиб ўтганликларини э'тироф қилди. Остин америка аэропланларининг ҳужумини инкор этмагани ҳолда, «мушкулни осон қилиш» йўлини топишга уринди.

Шундан кейин Малик, Хавфсизлик Советининг янги ма'лумотлар олишига ким тўсқинлик қилмоқда, деб савол берди. Қўшма Штатлар, — деди Малик,— тўсқинлик қилмоқда. Қўшма Штатлар Хавфсизлик Советининг мажлисларига Хитойнинг иштирок қилишига йўл қўймаётир. Малик Остиннинг тутган йўли изчил эмаслигини та'кидлаб, Қўшма Штатлар Хитой вакилининг чақирилишига тўсқинлик қилмаганида, Хавфсизлик Совети керакли ҳамма фактларни кўпданоқ олган бўлур эди, деди.

Малик сўзининг охирида айтдики, совет делегацияси совет резолюциясини ҳам, америка резолюциясини ҳам муҳокама қилиш керак деб ҳисоблайди. Аммо резолюциялар топширилган вақтига қараб, овозга қўйилиши керак. Хавфсизлик Советининг тартибот қоидалари шуни талаб этади.

Шундан кейин сўз олган Жебб бундай деди: Совет Иттифоқининг вакили Хавфсизлик Советининг а'золари Қўшма Штатларнинг ноғорасига ўйнамоқдалар деб да'во қилиб, асоссиз гапларни айтди. Хавфсизлик Совети, — деди Жебб, — ўз муҳокамасида турган резолюцияларни овозга қўйиш тартибини ўзгартирадиган бўлса, бу блан тартибот қоидаларининг 32-нчи моддасини бузмайди. Жебб қайси резолюцияни — америка резолюциясиними ёки совет резолюциясиними биринчи навбатда қараб чиқиш масаласини овозга қўйишни таклиф этди.

Ҳиндистон вакили Рау ҳар икки резолюциядан қайси бирини биринчи навбатда овозга қўйиш масаласи овозга қўйилганда бетараф қолажагини айтди. Миср вакили Фавзий эса Америка Қўшма Штатлари резолюциясини биринчи навбатда овозга қўйиш ҳақидаги таклифни қувватлажагини айтди.

Франция вакили Шовель ҳам худди шундай да'вони илгари сурди ва, Хавфсизлик Совети тартибот қоидаларини ўзгартираолади, деди.

Шундан кейин сўзга чиққан СССР вакили Малик, Америка Қўшма Штатлари делегацияси 11 сентябрьда Хитой халқ ҳукуматининг вакилини чақириш тўғрисида қарор қабул қилинишига халақит берган эди, ҳозирги пайтда эса текшириш комиссияси тузиш тўғрисидаги таклифини қабул қилдиришга зўр бериб уринмоқда, деди.

Малик, ҳозирги масалада 32-нчи қоидани қайтадан кўриб чиқишни талаб этадиган ҳеччандай сабаблар йўқ, деди.

Шундан кейин Жебб масалани овозга қўйди. Қўшма Штатлар, Англия, Франция, Миср, Норвегия, Эквадор ва Куба Америка Қўшма Штатлари резолюциясини биринчи навбатда овозга қўйиш тўғрисидаги таклифни қувватладилар. Совет Иттифоқи делегацияси бу таклифга қарши овоз берди; Югославия ва Ҳиндистон делегациялари бетараф қолдилар.

Шундан кейин Жебб ҳар икки резолюция юзасидан айни бир вақт ичида музокара очилганлигини э'лон қилди.

Сўнгра Малик ўз нутқи блан умумий муҳокамани бошлаб берди. Малик бундай деди: Хавфсизлик Совети Америка Қўшма Штатларининг Хитой территориясига қилган агрессияси тўғрисида Хитой ташқи ишлар министри Чжоу Энь-лайдан 28 ва 30 августда ёзилган икки телеграммани олди. Малик дедики, 28 августдаги телеграммада америка ҳарбий аэропланларининг 27 августда Хитой халқ республикасининг ҳаво чегараларини қандай бузиб ўтганлиги, бу аэропланларнинг Ялуцзян дар'ёсининг ўнг қирғоғи бўйлаб учганлиги ва иморатларни, темир йўл станцияларини пулемётлардан ўққа тутиб, Хитой аҳолисидан бирнеча кишини ўлдирганлиги ва ярадор қилганлиги айтилган. Сўнгра телеграммада айтилишича, худди ўша куни америкаанинг «В—29» типидаги икки бомбардимончи аэроплани 10 минут мобайнида Цзиань шаҳри устида учган, шу пайтда Американинг бошқа тўрт аэроплани ва «Москето» деган бир аэроплани Далицзи райони устида учиб темир йўл иншоотларини бомбардимон қилганлар.

Сўнгра Малик бундай деди: бу районда Американинг бошқа яна тўрт аэроплани пайдо бўлган. Бу аэропланлар темир йўл иншоотларини пулемётлардан ўққа тутганлар, бир машинистни ва маҳаллий аҳолидан бир кишини ярадор қилганлар. Ўша куни америкаанинг «В — 29» типидаги бомбардимончи аэроплани разведка мақсадида Аньдун шаҳри устида учган, соат 16 дан 40 минут ўтганида Американинг «Р—51» типидаги икки аэроплани икки минут мобайнида пулемётлардан ўт очиб турганлар, 19 ишчини ярадор қилганлар ва уч ишчини ўлдирганлар ҳамда икки юк машинасига шикаст етказганлар.

Сўнгра Малик Чжоу Энь-лайнинг 30 августдаги телеграммасида Американинг ҳарбий аэропланлари 29 августда Хитойнинг ҳаво чегараларини бузиб ўтганликлари ва Хитой аҳолисидан бирнеча кишини ўлдириб, бирнеча кишини ярадор қилганликлари тўғрисида хабар берилганлигини айтди.

Малик дедики, Чжоу Энь-лай ана шу игвогарлик ҳуруҷларини Хитой суверенитетини жиддий суратда бузиш деб та'рифлади. Остин 31 августда Хавфсизлик Советида қилган баёнотида, — деб сўзини давом эттирди Малик, — Қўшма Штатларнинг аэропланлари Хитойнинг ҳаво чегарасини бузиб, Хитой аэродромини ўққа тутганликларини инкор этмади. Хавфсизлик Совети Қўшма Штатларнинг ана шу қонунга хилоф ҳуруҷларини қоралаши ва бутун жавобгарликни Америка Қўшма Штатлари зиммасига юклаши ҳамда бу бомбардимонларнинг оқибати учун жавоб беришга Америка Қўшма Штатлари мажбур этиши керак. Хавфсизлик Совети Қўшма Штатларга мурожаат қилиб, уни бундай бомбардимонларнинг такрорланишига йўл қўймасликка чақириши керак. Совет Иттифоқи ўз резолюциясининг қабул қилиниши тинчлик ва хавфсизликка ёрдам беради деб ўйлайди.

Малик Америка Қўшма Штатларининг резолюциясига тўхталиб айтдики, Қўшма Штатларнинг вакили 31 августда Хавфсизлик Советида қилган баёнотида Қўшма Штатларнинг авиацияси Хитой чегарасини бузиб ўтиб, Хитойга зарар етказганлигини э'тироф қилди. Малик Трюгве Лининг Америка Қўшма Штатлари мактубини Чжоу Энь-лайга юборганлигини айтди. Шундай қилиб, Қўшма Штатлар Хитой территориясини бузиб ўтганлиги э'тироф этилди.

Шунга биноан, — деди Малик,— бу ишни текшириш учун қандайдир махсус комиссия тузиш зарурати йўқ. Остин СССРнинг Хитой халқ республикаси вакилини Хавфсизлик Советига чақириш тўғрисидаги таклифига қарши чиқиб келмоқда. Остиннинг ана шу позицияси Қўшма Штатларнинг бомбардимонларни ҳар жиҳатдан текшириб чиқишдан қўрқаётганлигини исбот этади. Сўнгра Малик қуйидагиларни айтди: Қўшма Штатлар Хавфсизлик Советини четлаб ўтиб, бу масаланинг Хавфсизлик Советида атрофлича муҳокама қилинишига йўл қўймасликка ва Хавфсизлик Советининг Хитой вакили фикрини эшитишига рухсат бермасликка интилмоқда.

Малик сўзини такрорлаб дедики, Қўшма Штатларнинг Хитой вакилини Хавфсизлик Советига чақиришга қарши э'тироз билдириши Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставига, Хавфсизлик Советининг тартибот қоидаларига ва аввалги иш практикасига хилофдир. Қўшма Штатлар текширишни бўяб ўтишга, ўзи қилган агрессиядан э'тиборни четга тортишга ва бу масаланинг муҳокама қилинишини кечиктиришга интилмоқда.

Сўнгра Малик Қўшма Штатлар амал қилаётган далилларга тўхталиб, Қўшма Штатлар провардида комиссияга ўз одамларини киргизишни кўзда тутади. Булар Хитойда разведкачи агентлар бўлиб хизмат қилган бўлур эди, деди.

Малик сўзини давом эттириб бундай деди: Қўшма Штатлар зарарларни тўлашга тайёр эканлигини билдириб ва буни қандайдир олижаноблик деб айтишга биринчи марта уринаётгани йўқ. Жиноятларни қалбаки олижаноблик блан ниқоблаш йўлидаги бундай уринишларни фош қилиш пайти келган. Ҳеч яшириш мумкин эмаски, Қўшма Штатлар, биринчидан, халқаро ҳуқуқни бузишда айблидир, иккинчидан, Қўшма Штатлар агрессия қилди. Бу агрессия натижасида одамлар ўлдирилди. Америкалиларнинг хитой халқини ваҳшиёна бомбардимон қилишлари натижасида ҳалок бўлган кишиларнинг жонини ҳарқанча доллар ҳам қоплаолмайди ва ҳарқанча доллар ҳам бу кишиларни тирилтираолмайди.

Шундан кейин Малик Хитойдаги халқ ташкилотларидан олинган бирқанча телеграммаларни ўқиб берди. Бу ташкилотлар ташқи ишлар министри Чжоу Энь-лайнинг Хавфсизлик Совети Америка Қўшма Штатларининг агрессиясига хотима берсин ва хитой халқининг қонуний ҳуқуқларини ҳимоя қилсин деган талабларини қувватлайдилар.

Чжоу Энь-лай Хитой халқ ҳукумати Хитойнинг шикояти юзасидан Хавфсизлик Советининг Хитой халқ ҳукуматининг иштирокисиз чиқарадиган ҳарқандай қарорини қонунга хилоф деб ҳисоблайди деган эди. Остин Чжоу Энь-лайнинг ана шу баёнотидан таажжубланганлигини билдирган эди. Малик Остиннинг бундай таажжубланганига тўхталиб, бу баёнот қулларча сажда қилишни истамайдиган халқнинг қонуний баёнотидир, деди. Малик сўзининг охирида, Америка Қўшма Штатлари ҳукумати Хавфсизлик Советининг текшириш учун Америка Қўшма Штатлари территориясига америка ҳукуматининг розилигисиз ёки бу масалани муҳокама қилишда Америка Қўшма Штатларининг иштирокисиз комиссия юбориш тўғрисидаги қарорини қабул қилур эдими, деб савол берди.

Остин Маликнинг сўзига жавоб қайтариб, Маликнинг Қўшма Штатларга қилаётган «ҳужумлари»дан мақсад Хавфсизлик Советида «ажралиш вужудга келтириш» ва Хавфсизлик Советининг қандайдир «совет агрессияси»га қаршилик кўрсатиш қобилиятини бўшаштиришдан иборат деб да'во қилишга уринди.

Шундан кейин Рау, совет резолюциясига қарши овоз бераман, чунки бу резолюция дастлабки текширишни ўтказмай туриб, Қўшма Штатларни қоралайди, деди.

Эквадор вакили ва гоминдан вакили ўз сўзларида Остиннинг «текшириш зарурлиги» тўғрисидаги гапларини такрорладилар. Шундан кейин Я. А. Малик яна сўз олди. У, гаулейтерлар ёки разведкачи агентлар тўғрисида айтган гапларида Қўшма Штатлар қўллаётган иш усулинигина назарда тутганлигини та'кидлади.

Шундан кейин Жебб Қўшма Штатлар резолюциясини овозга қўйди. Совет Иттифоқи делегацияси Америка Қўшма Штатлари резолюциясига қарши овоз берди. Югославия ва Ҳиндистон вакиллари бетараф қолдилар; гоминдан вакили овоз беришда қатнашмади. Хавфсизлик Советининг бошқа а'золари резолюцияни ёқлаб овоз бердилар.

Шундай қилиб, Хавфсизлик Советининг доимий а'золаридан бири—Совет Иттифоқи қарши овоз берганлиги сабабли резолюция рад этилди.

Шундан кейин Совет Иттифоқининг резолюцияси овозга қўйилди. СССР резолюцияни ёқлаб овоз берди; Югославия бетараф қолди, гоминдан вакили овоз беришда қатнашмади. Хавфсизлик Советининг бошқа а'золари резолюцияга қарши овоз бердилар.

Овоз бериш тамом бўлгандан кейин Жебб Хавфсизлик Советининг навбатдаги мажлисини 18 сентябрь душанба куни ўтказишни таклиф этди. Аммо Малик кун тартибининг Тайванга бостириб кирилганлиги тўғрисидаги шикоятга доир моддаси ҳали ҳам Хавфсизлик Советининг муҳокамасида турганлигини айтди ва Хавфсизлик Советини бу масалани муҳокама қилишда қатнашиш учун Хитой халқ ҳукуматининг вакилларини чақириш тўғрисидаги масалани қараб чиқишга да'ват этди.

Жебб ўз ниятига эришиш ва Хавфсизлик Советининг мажлисини 18 сентябрьга қолдириш учун СССР таклифини дарҳол овозга қўйишни таклиф этди. Аммо Малик Жеббнинг масалани овозга қўйишда жуда ҳам шошаётганлигини та'кидлаб, ба'зи вакиллар эҳтимол бу масаланинг муҳокама қилинишини истайдилар, деди. Шу пайтда гоминдан вакили Цзян Тин-фу Хавфсизлик Советининг мажлисини 18 сентябрьгача кечиктиришни таклиф этди. Америка иттифоқи механистик кўпчилик блан бу таклифни ма'қуллади.

Қуриядаги воқиалар

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТЛАРИ

ПХЕНЬЯН, 12 сентябрь. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 12 сентябрь эрта блан қуйидагиларни билдирди: Халқ армиясининг қисмлари ҳамма фронтларда душманнинг қаттиқ қаршилигини енгиб, ҳужум жангларини давом эттирдилар.

Шарқий қирғоқда, Тэгу (Тайкю)нинг шимоли ва ғарби-шимолида ҳамда Йончхонь (Эйсен) районида америка қўшинлари ва лисинманчи қўшинлар ўз мағлубиятлари учун қасос олишга ва Халқ армиясининг ҳужум қилиб бораётган қисмларига қаршилик кўрсатишга уринмоқдалар.

Халқ армиясининг Нактонган (Ракуто-Ко) дар'ёсининг шарқий қирғоғида ҳаракат қилаётган қисмлари душманнинг қаттиқ қаршилигини енгиб, кўп жойларда душман мудофаасининг ичкари томонига ўтдилар ва ҳужумни давом эттирмоқдалар.

ПХЕНЬЯН, 12 сентябрь. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги бугун кечқурун қуйидагиларни билдирди:

Халқ армиясининг жанубий қирғоқда ҳужум қилаётган қисмлари қаттиқ қаршилик кўрсатаётган америка қўшинларига қарши жанг қилмоқдалар.

Халқ армиясининг Пхохан (Хокодо)нинг жанубида ва Анганни (Анкори) районида душманга қақшатғич зарбалар берган қўшинлари ва Йончхонь (Эйсен) районида ҳужум қилаётган қўшинлари америка қўшинларининг ва лисинманчи қўшинларининг қаттиқ қаршилигини енгиб, ҳужумни давом эттирмоқдалар. Халқ армиясининг қисмлари бу ҳужум давомида душманнинг аскарлари ва техникасига катта талафот етказдилар.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯ СОЛДАТЛАРИНИНГ МА'НАВИЙ АҲВОЛИ ТЎҒРИСИДА ТЕЛЕПРЕСС АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ПРАГА, 12 сентябрь. (ТАСС). Телепресс агентлиги Нью-Йоркдан билдиради: Жанубий Қурия аскарларининг «жанговарлик руҳи» шу қадар тушиб кетганки, эндиликда америкалилар Жанубий Қурия қўшинларининг ба'зи қисмларини тарқатиб, улардаги айрим солдатларни америка қўшинлари сафига юбормоқдалар. Буларда Жанубий Қуриялик ҳарбир солдатни махсус америка солдати кузатиб туриши керак.

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ИККИ ЙИЛЛИГИНИНГ БАЙРАМ ҚИЛИНИШИ

ПХЕНЬЯН, 12 сентябрь. (ТАСС). Пхеньян радиоси билдиради: Қурия халқи 9 сентябрьда Қурия халқ-демократик республикаси тузилган куннинг икки йиллигини байрам қилди.

Қурия халқининг йўлбошчиси Ким Ир Сен радио орқали нутқ сўзлади. Шаҳар ва қишлоқларнинг аҳолиси, завод ва фабрикаларнинг ишчилари Ким Ир Сен нутқини эшитиб, адолатли уруш олиб бораётган Халқ армиясига ёрдамни кучайтиришга, маҳсулотни кўпроқ ишлаб чиқаришга, душман томонидан вайрон қилинган корхоналарни тиклаб, Халқ армияси учун янада кўпроқ яроғ-аслаҳа тайёрлашга кескин қарор берганликларини билдирдилар.

Пхеньяндаги завод ва корхоналарнинг ишчилари митингларга тўпландилар. Улар бу митингларда халқ ҳукуматига ва армияга ёрдам беражакларини билдирдилар. Н-нчи заводнинг ишчилари душманни тезроқ ҳайдаб юбориш учун янада кўпроқ ўқ-дори тайёрлашга қарор бердилар.

РУМИНИЯ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ТИНЧЛИК ТАРАФДОРЛАРИНИНГ 2-НЧИ КОНГРЕССИ ЁПИЛДИ

БУХАРЕСТ, 12 сентябрь. (ТАСС). Бугун эрталабки мажлисда музокаралар тамом бўлганидан кейин конгресс Руминия халқ республикасининг тинчликни ҳимоя қилучи Доимий комитетини якдиллик блан 100 кишидан иборат составда сайлади. Булар орасида академик Михаил Садовяну, академик Константинеску-Яш, шоир академик А. Тома, маориф министрининг ўринбосари Флорика Мезинческу, Руминия халқ республикаси Демократик хотин-қизлар союзининг раиси Констанца Крачун, профессор Т. Иордакеску, отоқли шахтёр И. Барта, кўп станокда ишловчи донгдор ишчи М. Чинка ва бошқалар бор. М. Садовяну Доимий комитетнинг раиси қилиб сайланди.

Конгресс Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгрессига 30 вакил сайлади.

Шундан кейин конгресс резолюцияни ва Хавфсизлик Советига, Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгрессининг Доимий комитетига, Руминия ишчи партияси Марказий Комитетига ва Руминия халқ республикаси Министрлар советига юбориладиган телеграммаларнинг текстларини қабул қилди.

Конгресс барча вакилларнинг гулдурос қарсаклари остида бутун тараққийпарвар инсониятнинг йўлбошчиси, тинчликнинг улуғ байроқдори И. В. Сталинга ғоят баланд руҳ блан табрик телеграммаси қабул қилди.

Шу блан конгресс ўз ишини тамомлади.

ПОЛЬША ҲУКУМАТИНИНГ ФРАНЦИЯ ҲУКУМАТИГА НОТАСИ

ВАРШАВА, 12 сентябрь. (ТАСС). Кеча Польша республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари Станислав Скшешевский Франциянинг Польша республикасидаги ишлар вакили Пофилени қабул қилиб, унга нота топширди. Нотада қуйидагилар айтилади.

1950 йил 7 сентябрь эрта блан Франциянинг ҳамма қисмида ажнабийлар оммавий суратда та'қиб этилабошлаган. Бу ҳол кейинги уруш вақтида ҳар икки мамлакат халқларимизнинг ҳаётидаги энг оғир пайтларни эсга туширади. Француз матбуотининг билдиришича, бир кун ичида Марсельнинг ўзидагина полиция 2.000 кишини сўроқ қилган.

Қамоққа олиниб, Франциядан сургун қилинган кишилар орасида даставвал 36 поляк граждани ҳам бўлган, кейинчалик буларнинг сони камида 59 кишига етган. Бу тадбирлар амалга оширилган вақтда француз матбуоти афкор оммани чалғитиш мақсадида принципсиз туҳмат кампаниясини очган.

Нотада бундай дейилади: қамоққа олинган 59 киши, шу жумладан сургун қилинган 49 кишининг рўйхати текшириб чиқилганидан кейин уларнинг деярлик ҳаммаси Францияда кўп йиллар яшаганлиги ва ишлаганлиги, улардан ба'зиларининг фашист босқинчиларга қарши курашда мардлик кўрсатганликлари учун мукофотланганликлари аниқланди. Қамоққа олинганлардан бири Дзерговский Стокгольм Мурожаатига 6 минг имзо тўплаганлиги блан ма'лумдир. Француз ма'мурлари қамоққа олинган ва сургун қилинган кишиларнинг бирортасини ҳам Франция манфаатларига қарши қаратилган ишларни қилишда айблайолмадилар.

Польша ҳукумати француз ма'мурларининг Польшага қарши қаратилган ана шу кампаниясига қарши қаттиқ норозилик билдириб, унинг оқибатлари учун бутун жавобгарликни Франция ҳукумати зиммасига юклайди.

ХУНАНЬ ВИЛОЯТИНИНГ АҲОЛИСИ МАО ЦЗЕ-ДУН ТУҒИЛГАН УЙИНИ ТИКЛАМОҚДА

ПЕКИН, 12 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлиги билдиради: Хунань маҳаллий аҳолиси хитой халқининг йўлбошчиси Мао Цзе-дунга ҳурмат ва муҳаббатини билдириш юзасидан, Мао Цзе-дун туғилган ва ёшлик чоқларини ўтказган уйини тикламоқда.

Бу уй Хунань вилоятининг Сянтань уездидаги Шаошань деган гўзал қишлоғидадир. Гоминданчилар ҳукмронлиги йилларида бу уй хароб бўлай деб қолган эди. Халқ-озодлик армияси томонидан бу қишлоқ ўтган йилнинг август ойида озод қилинганидан кейин кўпгина хитойлар ва чет эл меҳмонлари бу уйни келиб кўрдилар. Худди эски уйга ўхшатиб янги уй қурилади.

СОВЕТ КОЛХОЗЧИЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БУЛҒОРИЯДА

СОФИЯ, 12 сентябрь. (ТАСС). Совет колхозчиларининг Булғорияга келган делегациясини ҳамма жойда самимий кутиб олмоқдалар.

Кеча совет колхозчилари марказий деҳқончилик илмий-текшириш институтининг Самоков шаҳридаги тажриба станциясини ва илғор давлат чорвачилик хўжалигини бориб кўрдилар. Улар бу ерларда Булғория селекциячилари ва чорвадорларининг ишлари блан танишиб, ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар.

МАРОКАШДА КОММУНИСТЛАР СУД ҚИЛИНМОҚДА

ПАРИЖ, 12 сентябрь. (ТАСС). «Юманите» газетаси билдиради: шу йил август ойида Мекнеса шаҳар суди (Марокашда) Марокаш коммунистлар партиясининг а'золаридан 5 кишини «ма'мурларнинг рухсатисиз хусусий мажлис ўтказиш»да айблаб турли муддатлар блан қамоқ жазосига ва штраф тўлашга ҳукм қилди.

Газетанинг ёзишича, ҳукм қилинганлар орасида Марокаш коммунистлар партиясининг секретари Абдеслам Буржиа ва Марокаш коммунистлар партияси Марказий Комитетининг а'зоси Франсуа Виллабба ҳам бор.

Марокашдаги демократик ташкилотлар Марокаш коммунистлари устидан чиқарилган ҳукмга қарши норозилик билдирмоқдалар. Газета хабарнинг охирида қуйидагиларни ёзади: Франция меҳнаткашлари ва демократлари Марокашдаги демократик ташкилотларнинг норозилигига қўшиладилар.

МАРШАЛЛ МУДОФАА МИНИСТРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАНДИ

ВАШИНГТОН, 12 сентябрь. (ТАСС). Оқ уй вакили мухбирлар блан қилган суҳбатида Трумэн мудофаа министри Жонсоннинг исте'фосини қабул қилганлигини билдирди. Жонсон 19 сентябрьдан бошлаб исте'фога чиқади. Оқ уй вакили генерал Маршаллнинг мудофаа министри лавозимини қабул қилишга рози бўлганлигини ҳам айтди.

Президент секретари Росс мухбирлар блан қилган суҳбатида, Маршаллни тайинлаш учун конгресснинг махсус қарори талаб этилади, чунки миллий хавфсизлик тўғрисидаги қонунда фақат граждан кишигина мудофаа министри бўлаолиши кўрсатилган, деди.

СПОРТ

СССР БИРИНЧИЛИГИ УЧУН ФУТБОЛ МУСОБАҚАСИ

12 сентябрьда Тошкент «Спартак» стадионида «Б» класси бўйича СССР биринчилиги учун футбол мусобақаси ўтказилди. Тошкент Офицерлар уйи командаси блан Челябинскдаги «Дзержинец» жамиятининг футболчилари учрашдилар.

Армия футболчилари меҳмонларнинг дарвозасига тез ҳужум бошладилар. Аммо «Дзержинец» ҳимоячилари яхши ва тез ўйнаб, тошкентлиларнинг ҳужумларини қайтардилар ва тез орада ташаббусни ўз қўлларига олдилар.

Ўйиннинг иккинчи қисмида «Дзержинец» футболчилари ҳужумни кучайтирдилар. Ўйин бошланганидан йигирма минут ўтганида Тошкент командасининг ҳимоячиси Ткаченко тўпни янглиш тепиб, ўз дарвозасига киргизди. Армия командасининг ҳимоячиси Добровицкий қўпол ўйнаб, тўпни қўл блан ушлаб қолди. Меҳмонлар усталик блан ўйнаб штраф тўпини уриб киргизадилар. Ўйин тамом бўлишига бирнеча минут қолгандагина тошкентлилар бир тўп уриб киргизадилар.

Челябинск футболчилари бу ўйинни 3:1 ҳисоби блан ютдилар.

БИЛДИРИШ

Шу йил 14 сентябрь кеч соат 8 да Фанлар академиясининг конференция залида (А. Тўқаев кўчаси, уй № 1) Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Гуманитар фанлари бўлимининг И. В. Сталин та'лимоти асосида ўзбек тилшунослигини ривожлантириш масалаларига бағишланган илмий конференцияси очилади.

Конференцияга барча қизиққан ўртоқларнинг келишлари сўралади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг гуманитар фанлар бўлими.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари Б. РАҲМОНОВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—14 сентябрьда **Тоҳир ва Зуҳра.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кундуз **Ўлмас Кашчей**, кечқурун **Кўринмас одам шаҳар кезади.**

«ХЕВА» — рангдор фильм **Дунай фарзанди.**

«НАВОИЙ» (қишки ва ёзги) — янги бадиий фильм **Жасур кишилар.**

«РОДИНА», «ВАТАН», қишки ва ёзги «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «УДАРНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ТЕЛЬМАН» КИНОТЕАТРЛАРИДА

Жасур кишилар

деган янги рангдор бадиий фильм кўрсатилади

Пшеничний проезд, 10-нчи уйда турувчи **Маткарим Айтунбоевнинг** Қизилсув кўча, 101-нчи уйда турувчи Раиса Нигматовна Юмакаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Киров район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

Қуйидаги

Газета ва журналларга

1950 йилнинг IV квартали учун

ОБУНА ҚАБУЛ ҚИЛИНАБОШЛАНДИ

ГАЗЕТАЛАР:

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», «Ўзбекистони Сурх», «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана», «Ленин учқуни».

ЖУРНАЛЛАР:

«Коммунист», «Фото-газета», Шарқ юлдузи», «Звезда Востока».

О Б У Н А

Тошкент шаҳрида — «Союзпечать»нинг шаҳар бўлимида ва шаҳарнинг ҳамма почта бўлимларида қабул қилинади.

Жойларда — «Союзпечать»нинг ҳамма область, шаҳар бўлимларида, Алоқа министрлигининг район конторалари, почта бўлимлари ва агентликларида қабул қилинади.

1950 йил 22 сентябрь соат 14 яримда, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Математика ва механика институтининг илмий совети мажлисида (Абдулла Тўқаев кўчаси, 1-нчи уй, конференц-зал)

В. В. Христофоров

физика-математика фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Чизиқли динамик масалалар учун ихтиёрий ўзгармасларнинг вариация методи ва эластик жисм статикасининг текислик масалалари учун вектор потенциаллари назарияси» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Расмий оппонентлар: Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий а'зоси профессор В. И. Романовский, физика-математика фанлари кандидатларидан доцент Д. Каримов ва Е. П. Бузин.

ТОШКЕНТ ҒИШТ КОМБИНАТИГА

ғишт терувчилар, сувоқчилар, ишчилар

К Е Р А К

Байналмилал кўчаси, 3-нчи уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. **РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 31048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 34455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими — 31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими — 32347. Э'лонлар бўлими — 37062. Секретариат — 34780 ва 33469 Коммутатор — 36334.

Р. 06854. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1161.